

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
PEDAGOGICKÁ FAKULTA
Ústav pedagogiky a sociálních studií

Diplomová práce

Mgr. Dušan Mačák, DiS

Netradiční religiozita a soudobé sekty v České republice

Olomouc 2012

vedoucí práce: ThMgr. Dušan Špíner, Ph.D.

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracoval samostatně a použil jen uvedené
prameny a literaturu.

Olomouc dne: 19.3. 2012

.....

vlastnoruční podpis

Děkuji panu ThMgr.Dušanovi Špinerovi, Ph.D. za odborné vedení diplomové práce

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Dušan Mačák
Katedra:	Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce:	ThMgr. Dušan Špiner, Ph.D.
Rok obhajoby:	2012

Název práce:	Netradiční religiozita a soudobé sekty v České republice
Název v angličtině:	Unconventional religiosity and present sects in the Czech Republic
Anotace práce:	<p>Ve své diplomové práci řeším problematiku výuky náboženství a zejména sekt v hodinách Občanské výchovy.</p> <p>Toto téma je velmi obsažné, komplikované, kdy je nutné látku značně redukovat a přizpůsobit chápání žáků ve věku 14 – 15 roků.</p> <p>K tomuto tématu jsem připravil plán výuky, dále prezentace v programu Power Point a dotazník, který žáci vyplnili přímo v hodině.</p> <p>Dotazník byl vyhodnocen statistickými metodami – deskriptivní statistika a dále Fischerův test pro malé soubory dat.</p>
Klíčová slova:	náboženství, sekty, dotazník, motivace, vůdce
Anotace v angličtině:	<p>In my diploma work solve problems of education religion and especially sects in hours of civil upbringing.</p> <p>This subject is very comprehensive, intricate, when is necessary material considerably reduce and suit to comprehension pupils ages 14 – 15 year's.</p> <p>Hereto subject be ready leasing schedule, further presentation in program Power Point and questionnaire that the pupils filled right in hour.</p> <p>Questionnaire was teamed with statistiscal methods – descriptive statistics and further Fischer test for small database.</p>

Klíčová slova v angličtině:	religion, sect, questionnaire, motivation, leader
Přílohy vázané v práci:	Příloha č. 1 Anonymní dotazník sekty pro ZŠ Příloha č. 2 Registrované církve a náboženské společnosti Příloha č. 3 Stylizovaný plakát ženy Příloha č. 4 Andromeda a Perseus Příloha č. 5 Titulní strana časopisu „Strážní věž“ Příloha č. 6 Titulní strana časopisu „Nové Akropolis“ Příloha č. 7 Titulní strana knihy „Bhagavad-gítá“ Příloha č. 8 Sekty, aneb kde hledat pomoc Příloha č. 9 Schovávání se za autority Příloha č. 10 Titulní strana časopisu „Nové Akropolis“ Příloha č. 11 Ateismus Příloha č. 12 Fotodokumentace
Rozsah práce:	75 stran
Jazyk práce:	Čeština

Obsah

ÚVOD.....	8
I TEORETICKÁ ČÁST.....	11
1 Co je to náboženství.....	11
1.1 Vznik náboženství.....	15
1.2 Náboženství dříve a dnes	17
1.3 Zákony vztahující se k církvím a náboženským společnostem v ČR.....	20
2 Sekta.....	22
2.1 Vznik sekty.....	23
2.2 Definice sekty a její znaky	23
2.2.1 Sekty, které jsem vybral pro svojí přednášku na ZŠ Olomouc Holice	26
2.2.2 Některé školy bojových umění jako sekty.....	32
2.3 Motivace ke vstupu do sekty	34
2.4 Sekty a jejich nebezpečí	35
3 Psychologie náboženství a spirituality	41
3.1 Proroci.....	41
3.2 Některé spirituální jevy a jejich hodnocení.....	42
3.3 Vymývání mozku a psychické manipulace	43
3.3.1 Liftonových osm kritérií k identifikaci psychické manipulace:.....	44
3.4 Konzum duchovna.....	44
3.5 Strach ze smrti.....	45
3.6 Hledání smyslu života.....	46
II PRAKTICKÁ ČÁST.....	48
1 Příprava na výuku pro ZŠ Olomouc – Holice	48
2 Příprava předvýzkumu	49
2.1 Předmět Občanská výchova na základní škole.....	51
2.2 Dotazník	52
2.3 Dotazované osoby.....	52
2.4 Struktura hodiny	55
2.5 Počítačový program	57
3 Výsledky předvýzkumu.....	57
3.1 Otázky uzavřené.....	58
3.2 Deskriptivní statistika.....	59

3.3	Otázky otevřené, výpovědi žáků	62
	Výhody otevřených otázek.....	62
	Nevýhody otevřených otázek.....	63
	ZÁVĚR	66
	RESUMÉ.....	68
	POUŽITÉ ZDROJE	70
	Seznam obrázků	74
	Jmenný rejstřík.....	75
	PŘÍLOHY.....	76

ÚVOD

Tuto magisterskou diplomovou práci jsem zpracoval vzhledem k mému dosavadnímu zaměření a to studiu Teologické fakulty v Olomouci, zejména ovšem vzhledem k mému magisterskému studiu Psychologie.

Cílem práce je popsat ve stručnosti fenomén náboženství a zejména problematiku sekt se zaměřením na žáky základní školy. Zde bylo potřeba se vyrovnat s velkým zjednodušením problému a jeho zpracováním jako srozumitelné přednášky do jedné jediné vyučovací hodiny.

Tématikou náboženství a sekt se zabývám již několik roků, domnívám se, že jsou to témata nosná a přínosná i ve 21. století informatiky a nových technologií. Z této oblasti mám poměrně velkou knihovnu, část je citována v literatuře této práce.

„Existence nových náboženství zcela jistě není novým jevem, ale již ve dvacátém století, a zvláště v posledních padesáti letech jsme nepochybně svědky tak rychlého vznikání nových náboženství, sekt a forem alternativní spirituality, které nemělo obdobu. Jednou z klíčových změn, jež tento nevídaný nárůst způsobily, je rychlé vznikání nábožensky pluralitních společností. Jinými slovy: stále se zvyšuje počet společností, které jsou multikulturní.“ (*Partridge a kol., 2006, s. 14*). Jisté je, že pro management sekt je tato činnost spojená se získáváním nemalých finančních prostředků a to od svých členů, tak i od státu.

Multikulturalita má ovšem jeden veliký, celosvětový problém, nejsou stanovená pravidla a platí tak pouze jediné, pravidlo, že žádná pravidla nejsou. Lidé, zejména různé menšiny znají velmi dobře svá práva, kterých se vehementně domáhají – jsou tedy velmi přizpůsobiví, ale neznají, nepřipouštějí si, nebo ani nemají žádné povinnosti a často nepracují a žijí/parazitují na úkor druhých. Tito lidé často porušují zákon a dopouštějí se narušování občanského soužití, vandalismu, násilí, loupeží a jiné trestné činnosti. Zpřísnění vydávání sociálních dávek tento problém jenom eskaluje, ti kteří peníze nedostanou si vše opatří krádežemi, násilím a loupežemi.

V poslední době má na rozvoj nových náboženství, či společenství vliv obrovský rozvoj elektroniky, sociálních sítí apod.

Netradiční religiozita je religiozita mimo oblast křesťanství a judaismu.

Fenomén sekta je velmi starý a sahá až do dob před začátkem našeho letopočtu. V podstatě každé náboženství, když bylo založeno, začínalo jako sekta a teprve později díky propracování systému a nárůstu členské základny se event. stalo, či bylo uznáno církví. Hranice mezi sektou a církví je velice tenká a není ostře vyhraněná. Pojem sekta je dnes v podstatě téměř tabu, protože se k němu neznají ani členové sekt, ani členové církví, či tzv. církví, všichni s velkým entuziasmem, úsměvem, vlhkým okem a „hořícím“ srdcem používají pojem církev. Sekta se tak stává jako pojem nepatřičná, případně se používá vágní termín náboženské společnosti! Označení sekta může být i součástí až pejorativního labelingu.

Sekty se stávají součástí tzv. trhu s duchovním, podobně jako se vytvořil trh s bojovými uměními, aj. všemožné trhy s čímkoliv. Lidé hledají oporu v životě, pokud ji nemají ve svém osobním životě, v rodině, může se objevit na scéně sekta, která vše „zařídí a pomůže“.

Cílem této práce je připravit a odpřednášet ve zhuštěné podobě problematiku sekt na základní škole u žáků osmé třídy do jedné jediné výukové hodiny. Toto se projevilo jako velký problém, kdy bylo nutné komplikovanou, rozsáhlou problematiku velmi zhustit do přístupné a srozumitelné podoby přijatelné pro tyto mladé žáky. Nepředpokládal jsem, že by o této problematice něco věděli – snad jen některé „drobnosti“ z komerčních filmů.

Domnívám se, že tato problematika není zatím pro tuto věkovou skupinu až tak zajímavá a není zde ani velké nebezpečí psychických manipulací, protože se jedná o osoby nezletilé, které se mohou ve smyslu Zákona o církvích a náboženských společnostech nábožensky apod. rozvíjet pouze se svolením rodičů, či zákonných zástupců. Tohoto faktu si jsou „náboráři“ do sekt velmi dobře vědomí a nechtějí riskovat střet se zákonem, nebo dokonce i nepodmíněné tresty.

„Svoboda myšlení, svědomí a náboženského vyznání je zaručena. Každý má právo svobodně projevovat své náboženství nebo víru buď sám nebo společně s jinými, soukromě nebo veřejně, bohoslužbou, vyučováním, náboženskými úkony nebo zachováváním obřadu. Každý má právo změnit své náboženství nebo víru anebo být bez náboženského vyznání. Samozřejmě, že s tou náboženskou svobodou je to velmi relativní, mohou zde velmi razantně rozhodnout rodiče a další příbuzní, či zákonní zástupci a to již od útlého věku.

Právo nezletilých dětí na svobodu náboženského vyznání nebo být bez vyznání je zaručeno.

Rodiče a zákonní zástupci nezletilých dětí mohou výkon tohoto práva usměrňovat způsobem odpovídajícím rozvíjejícím se schopnostem nezletilých dětí.“¹

Problémem ovšem může být, pokud rodiče, nebo zákonní zástupci dětí v některé ze sekt aktivně fungují. Jistě známe mediálně značně a dlouho propíranou tzv. kauzu Kuřim, kde rovněž v pozadí fungovala brněnská sekta, ta totiž chtěla prostřednictvím nových bytostí spasit svět, dovést jej k dokonalosti. Proto prý bylo třeba vytvořit nová těla, nové bytosti, které to údajně dokážou. Pro média je tato kauza výborným článkem.

Je to ale jenom špička ledovce, kdy pravděpodobně většina jiných, či podobných kauz zůstane veřejnosti navždy skrytá.

Ve výchově má vždy a na prvním místě nezastupitelnou funkci rodina, to se zatím nepodařilo za tisíciletí nahradit něčím jiným.

¹ Zákon o církvích a náboženských společnostech 2001

I TEORETICKÁ ČÁST

Teoretická část vychází z odborných publikací a zdrojů. Nejsou zde jen pasáže z publikací (pouze v citaci), ale jsou tady promítnuté i mé myšlenky, názory a vlastní způsob pojetí tématu.

1 Co je to náboženství

Otázka je relativně jednoduchá, ale odpověď velmi komplikovaná. Je zde mnoho autorů, kteří se problematikou zabývají.

Mně osobně velmi zaujala kniha od Pavla Říčana „Psychologie náboženství a spirituality“, tento materiál je mi blízký i vzhledem k mému dosavadnímu studiu psychologie.

„Náboženství je fenomén tak rozmanitý a historicky proměnlivý, jeho projevy se natolik liší v různých kulturách a v různých společnostech, že někteří teoretici odmítají užívat toto slovo v jednotném čísle, jako obecný pojem. Navíc je zde náboženská variabilita u lidí různého věku a s různým životním údělem, nemluvě o svérázu svobodně individuálně zvolených duchovních cest. Přičteme-li k tomu různost existujících tradic a tendencí ve filosofii, sociologii, antropologii, psychologii a teologii náboženství (neboť to vše jsou podobory religionistiky, z nichž každý vymezuje svůj předmět z jiného úhlu), budeme při snaze definovat pojem náboženství očekávat spíše nesnáze než jednoduché, obecně přijatelné řešení.“
(Říčan, 2007, s. 33)

Cituji zde také Marxe a vůdce proletářů Lenina, který měl na náboženství docela jiný názor, starší generace na tom byla „vychovávaná“ desítky let. V dnešní době se ukazuje, že kapitalismus má mnoho vážných problémů – nezaměstnanost, přesycenost trhu zbožím a službami, s nerovným přerozdělováním zdrojů, financí a že 99% majetku vlastní 1% lidí, to vyvolává velká pnutí, nespokojenost, demonstrace a je to podhoubí pro různé extrémistické skupiny, včetně sekt.

Jde mi tedy o to v rámci vědeckého zkoumání pravdy, postihnout v této práci více i diametrálně rozdílných názorů.

Lenin například chápe náboženství takto:

„Náboženství je jeden z druhů duchovního útlaku, který vždy a všude tíží lidové masy ubité věčnou prací na jiné nouzi a osamělostí. Bezmocnost vykořisťovaných tříd proti vykořisťovatelům plodí víru v lepší posmrtný život...“ (*Lenin, 1954, s.5*)

Náboženství je jedna z forem společenského vědomí, ve které se skutečnost odráží ve fantastických iluzorních obrazech, představách a pojmech. Svou podstatou všechna náboženství jsou však jen fantastický obraz – v hlavách lidí.“ (*Kolektiv, s. 198*)

Naproti tomu například Marx je takovéhoho názoru:

„Řekne-li se Karel Marx a náboženství, vybaví se většině lidí výrok **Náboženství je opium lidstva**. Marxovu kritiku náboženství však nemůžeme omezit na tuto jedinou větu, která je navíc vytržená z kontextu.“ Tohoto výroku se v dřívějších dobách pevně uchopili komunisté.

„Marx nenapsal žádné dílo věnované přímo náboženství, vyjadřuje se k těmto otázkám ve svých různých filozofických pracích, především v Úvodu ke kritice Hegelovy filosofie práva. Tvrdí zde, že náboženství je pouze iluzorní štěstí, a proto „zrušit náboženství jako iluzorní štěstí lidu znamená žádat jeho skutečné štěstí.“ Požadavek vzdát se iluzí o svém postavení je požadavek vzdát se postavení, ve kterém je zapotřebí iluzí. Kritika náboženství je tedy v zárodku kritikou tohoto slzavého údolí. Marx zároveň říká, že „náboženství je povzdech utlačeného tvora, cit bezcitného světa, duch bezduchých poměrů“. Je-li to opium lidstva, můžeme říci, že náboženství je útechou utlačované dělnické třídy, která trpí vykořisťováním v nespravedlivém společenském uspořádání. Náboženství tedy pomáhá vykořisťovaným v takovém systému přežít. Marx vysvětluje náboženství materiálními příčinami, tj. společenskými podmínkami - „materialistické studium lidské společnosti osvětluje její vývoj z hospodářských, třídních poměrů mezi lidmi a zároveň ukazuje, jak na této základně vyrůstá idealistická nadstavba, které se říká náboženství.“

Podrobněji viz na: <http://www.getsemany.cz/node/2506>

Samozřejmě, že v této práci vzhledem k celému kontextu nemůžeme pominout ani názor Freuda.

„Sigmund Freud pojímal náboženství jako iluzi. Podle něj člověk prochází určitými stupni vývoje, které jsou doprovázeny krizovými situacemi. Jakmile taková situace nastane, člověk pocítuje strach, naděje, úzkost apod. Jakmile stojí na prahu dospělosti, krizová situace u něj nastane v intenzivnějším měřítku a člověk má snahu stát se znovu dítětem a být chráněným otcovskými křídly. Tímto otcem však není míněn fyziologický otec, ale všemohoucí, božský Otec. Díky němu se pak člověk cítí v bezpečí před vnějším světem. V tomto směru se tak náboženství vysvětluje jako mechanismus potlačovaného strachu, ale vedle toho také potlačování sexuálních představ.“ Podrobněji viz následující odkaz na internetových stránkách:

http://cs.wikipedia.org/wiki/Psychologie_n%C3%A1bo%C5%BEenstv%C3%AD

Jeho následník Jung, byl trochu jiného názoru. „Naproti Freudovu pojmání náboženství jako věčné iluze, Jung má k náboženství zcela afirmativní poměr. Nejdůležitější roli v jeho teorii hrají archetypy, v nichž se ukládají kolektivní zkušenosti lidstva. Tyto zkušenosti, sahající až k prvopočátku existence člověka, jsou strukturované, stejně jako archetypy, se kterými se člověk v průběhu svého bytí setkává a postupně se s nimi vyrovnává. Archetypy slouží jako jakýsi vzorec, jak se člověk chová. Náboženství pak zprostředkovává spojení mezi vnějším světem a lidským nitrem, kde se archetypy nachází.“ Podrobněji viz následující odkaz:

http://cs.wikipedia.org/wiki/Psychologie_n%C3%A1bo%C5%BEenstv%C3%AD

Pokud jde o pohled sociologů na tento fenomén, mohu zmínit sociologa Jandourka, který chápal náboženství jako „Souhrn přesvědčení, postojů, symbolů a praktik založených na ideji posvátného a sjednocující příslušníky náboženské komunity. Posvátné vzbuzuje v člověku pocity bázně a úcty. (Jandourek, 2001, s. 167)

Pokud jde o pohled encyklopedický, nemohu v této práci nezmínit tomuto tématu se věnující rozsáhlé dílo anglických autorů Encyclopedia of Psychology and Religion. „Slovo náboženství je odvozeno z latiny, religare, svázat, sdružovat, nebo vázat, podporovat, byl prvně zaznamenaný v Anglii v jedenáctém století. Náboženství je definováno jako systém víry a uctívání, nebo věrnost, nebo oddanost principu.“ V podstatě jde o loajalitu. (Leeming, 2010, s. 790)

Gottlieb Fichte vnímá náboženství takto: „Náboženství je poznání; objasňuje člověka sobě samému, odpovídá na nejvyšší otázky, které vůbec mohou být vzneseny, a přináší tak člověku dokonalou jednotu se sebou samým a skutečné posvěcení myslí.“

Podrobněji o tomto tématu pojednávají následující internetové stránky, viz. na: <http://cs.wikipedia.org/wiki/N%C3%A1bo%C5%BEnstv%C3%AD>

Rozsáhlý Ottův slovník naučný definuje náboženství následujícím způsobem: „O *n.* možno uvažovati buď ze stanoviska jednotlivce jako o duševním jevu, anebo ze stanoviska společenského celku jako o jevu společenském (sociálním). Analyzujeme-li *n.* jakožto jev duševní, shledáme v něm stránku *i d e o v o u a c i t o v o u*.

Po stránce ideové jeví se *n.* názorem o světě, jehož podstatnou a význačnou známkou jest

představa o nadpřirozené bytosti nebo nadpřirozených bytostech, jejichž působením vzniká přírodní dění a podmíněn jest osud člověka a jež právě z náboženského stanoviska nazývají se *b o h y* (božstvem). V tom smysle *n.* nazývá se učením o bohu. Názor o světě, v němž není boha osobitého, nemáme práva nazývati *n-m*, ačkoli jsou zase nenáboženské názory, které také mají představu božstva (atheismus-pantheismus). *N.* bez boha (Schopenhauer, Comte) je pojem v sobě sporný.“
(*Kolektiv, 1888, s. 961*)

Moderní internetová encyklopedie Wikipedia má pod heslem náboženství následující definici: „Náboženství je moderní souhrnný pojem pro velmi rozmanité soustavy jednání, symbolů a představ, jimiž různá společenství vyjadřují reálný, životní, osobní vztah k transcendentní zkušenosti.

Každé náboženství má společné rituály nebo bohoslužby, určité představy o světě a místě člověka v něm a většina náboženství vyžaduje i určitou morálku. Většina náboženství se chápe jako vztah k osobnímu Bohu nebo božstvům, na nichž člověk závisí a k nimž se obrací s díkem a s prosbou o ochranu. Výkon bohoslužebných obřadů je často vázán na určitá posvátná místa (obětiště, chrámy) a časy (svátky), svěřen zvláště vybraným nebo pověřeným osobám, kněžím, a některá náboženství se společensky organizují jako církve. V židovsko-křesťanském prostředí se náboženství často ztotožňuje s (náboženskou) vírou, tj. s očekáváním a nadějí do budoucnosti.

Srovnávacím studiem náboženství se zabývá religionistika, přesnější vypracování určitého náboženského učení zevnitř je úkolem teologie.“

Viz. na str.: <http://cs.wikipedia.org/wiki/N%C3%A1bo%C5%BEenstv%C3%AD/>
http://www.sekty.cz/texty/netradicni_nabozenstvi/

Já fenomén náboženství vnímám následovně Teorií o tom co je náboženství je celá řada dalších, není v mých silách zde citovat všechny.

Náboženství je podobně smýšlející, věřící spíše větší společenství lidí s dlouhou historickou zkušeností, kteří mají víru ve svého Boha/y, v posmrtný život a řídí se svými regulemi, rituály, jsou loajální a vlivem společenství na sebe působí a vzájemně se podporují ve víře a pomáhají si.

1.1 Vznik náboženství

Náboženství, či víra v nadpřirozené jevy je fenomén, který provází lidstvo od nepaměti až do dnešních dnů. Jistě i vzhledem k této skutečnosti stojí za to se tímto zabývat i ve 21. století.

„Už vznik jednotlivého náboženství může být problémem, protože v proudě dějinných změn je někdy nesnadné zachytit moment, kdy již nejde o změnu (reformu) uvnitř daného náboženského systému, nýbrž o vznik náboženství nového.“
(Štampach, 1998, s. 63)

Často se uvádí, že člověk je bio-psycho-socio fenomén, neuvádí se většinou, že je zde ještě další, velmi důležitý spirituální rozměr, takže celá definice potom vypadá: *bio-psycho-socio-spirituální*. Spiritualita se bezesporu týká i tzv. lidí, kteří o sobě tvrdí, že v nic nevěří. Pokud tomu tak opravdu je, i to je jistý způsob víry, věřit, že nic jiného není, jenom hmota!

„Je těžké dokázat, že lidé v pravěku prakticky provozovali nějaké náboženství. Ale archeologické objevy umožňují domněnku, že již první lidská společnost byla nadána určitou vírou.

Kolem let 30 000 před Kr., se objevily první formy umění, které zřejmě měly náboženský význam. Jsou to sošky z kostí a kamene, ženské postavy s mohutným poprsím, zdůrazněnými hýžděmi a pohlavními orgány.

V západní Evropě bylo dodnes odhaleno na 150 jeskyní z tohoto období, vyzdobených malbami nebo rytinami zobrazující geometrické tvary, ruce a zvláště zvířata. Jedná se např. o velmi známou jeskyni v Altamire na severu Španělska aj. (Larouse, 1997, s. 10)

Obrázek 1, Altamira, obrázek bisona

Pojem náboženství je velmi široký a může obsahovat:

- Kult-uctívání boha nebo božstva, obřad a jejich uctívání
- Mýtus, smyšlené vyprávění o stvoření světa, příběhy o životě a skutcích bohů, lidí a zvířat
- Modlitba: myšlenka adresovaná bohu (nebo nějakému božstvu) nebo ustálený text pronášený k bohu (nebo božstvu)
- Ritus – soubor úkonů a náboženských obřadů, které věřící praktikují v rámci jedné víry nebo jednoho náboženství

- Pověra: víra v záhadné rozumově nevysvětlitelné skutečnosti, považované za dobrou nebo špatnou znamení
- Tolerance: vlastnost na jejímž základě přijímáme a respektujeme názory a skutky jiných lidí (*Larouse, 1997, s. 6*)

Tolerance se dnes ovšem vytrácí a to nejenom v oblasti duchovna, ale v oblastech veškerého lidského konání, lidé často tolerují jenom sami sebe a zřejmě jim to vůbec nevadí.

1.2 Náboženství dříve a dnes

Často se dnes říká, že je někdo nábožensky založený, případně naopak.

Náboženský (religion), vztahující se k náboženství, pluralita náboženská, psychologie náboženská, totalitarismus náboženský, zkušenost náboženská. (*Hartl-Hartlová, 2000*)

„Za fenoménem sekt se můžeme poohlédnout i do minulosti. Tehdy však sekty představovaly jev okrajový a obyčejně velmi účinně likvidovaný křesťanstvím. Skupiny, které procházely dějinami, a které bychom mohli v dnešní době považovat za sekty, se po neustálých potyčkách se svými odpůrci, odklonily od společnosti, uzavřely se do sebe a vedly skrytý život v malých skupinách. Sekty se staly viditelným a vlivným jevem až za posledních sto let a spadají také do záležitostí řešených světskou společností, státem a dokonce jsou i mezinárodním problémem.

Tato náboženská hnutí nabírají na síle nejen ve smyslu počtu, ale i prostoru. Postupně pronikají do celého světa. Jejich prudký a rychlý nárůst zavinilo mnoho příčin. Silného účinku se, v tomto případě, dostalo technologickému pokroku, zdroji dnešního prudkého rozvoje masmédií, sociálních sítí, apod.. Novodobá média umožňují neuvěřitelnou rychlostí předat informace na potřebné místo po celém světě. Jejich schopností využily právě sekty a to mnohem dříve, než tradiční náboženství. A jelikož se nabídka chopila dříve nebezpečnější strana, jejich, byť malý, záběr na společnost, bude mít podstatně hrozivější dopad. Mnoho sekt má již svoje časopisy, vydavatelství, vysílací rozhlasové stanice, televizní stanice, internetové stránky a servery.

Dnešní kulturu také příliš nezajímá rozdíl mezi dobrem a zlem. Například v reklamě je každá lež dovolená, jen aby se podařilo prodat výrobek. Lež, v tomto případě, nepřináší postih, ale úspěch. Být úspěšný, mladý, žít v blahobytu, i na dluh, prožívat příjemné, byť chvilkové emocionální chvíle, znamená být na vrcholu. Ale všechny tyto ideály se dějí v obrovských civilizačních změnách. Čas plyne neuvěřitelnou rychlostí, člověk se najednou nemá o co opřít a hranice mezi dobrem a zlem se tak střetávají. Mezi lidmi vzniká strach, nepokoj, pocit ohrožení, ztráty, vnitřního ztroskotání, člověka se zmocňuje pasivita, samota, uchyluje se do anonymity, potřebuje někam patřit, a tak se zařazuje do nějaké trvalé skupiny.

Právě proto, že v naší společnosti má každý právo zvolit si svobodně náboženskou víru, sekty jako negativní jev začaly vzbuzovat ohrožení hlavně pro menší celek společnosti, pro rodinu. Společnost, v níž jedinec žije by měla mít především ochranný charakter: rodiny se mohou obrátit na legislativní činnost svého státu, zakládají obranné skupiny, vykonávají osvětovou činnost, vlády vydávají vyhlášení a vytvářejí speciální komise, které zkoumají ohrožení ze strany sekt a navrhují vůči nim radikální zásahy.

Bohužel veškerá pomoc prostřednictvím těchto ochranných nařízení většinou končí. Prakticky si člověk musí svoji situaci vyřešit sám.“ (*Ostrovská, 2006, s. 7*)

Každý ví, že středověká éra (v tomto případě musí být uvedena jako doba mezi bitvou u Hastingsu v roce 1066 a do pádu Cařihradu v roce 1453) byla doba náboženské zuřivosti, netolerance, fanatismu a divoké bitevní linie. To nebylo jednoduché pro rozdílné názory mezi křesťany a ne-křesťany a neustálý boj i mezi křesťany (mezi katolickou a pravoslavnou, konvenční a nekonvenční, papežství a gnostici). Tam byly také neustále hádky s židy, muslimy, pohané - kdo by pak se šířily bojoval, udržel kontrolu nad jejich říší přes rychle rostoucí a silně fundamentalistického hnutí sunnitů, kteří sami byli v obležení Mongolů, bojovali i pravoslavní Řekové. Byla to velmi složitá situace.

Náboženství bylo všude - a náhodný pozorovatel by mohl položit otázku, "Proč se prostě nesnaží odložit své náboženské odlišnosti a nesnaží se vyjít?" Mohlo by se zdát matoucí, s dnešní životní úrovní a tolerancí pochopit, jaké to bylo, žít v době, kdy rozdílné názory v některých bodech historie nevadily - pravdivě, ne všem - což mělo za následek intenzivní tření, konflikty a někdy i smrt, často zbytečnou.

Bohužel i dnes ve 21. století konflikty ve jménu víra, náboženství pokračují. Viz na: http://translate.googleusercontent.com/translate_c?hl=cs&langpair=en|cs&rurl=translate.google.cz&u=http://www.associatedcontent.com/article/391038/the_difference_between_religion_then.html&usg=ALkJrhjS2JexC0X9OBhZI7ObJI_cyW0HAw Historické vlivy, které se dodnes promítají do aktuální náboženské situace v ČR, například ve vztahu k náboženským institucím (především pak ke Katolické církvi), by se daly vysledovat již v období husitství a v jeho interpretaci při konstituování moderního demokratického Československého státu na počátku dvacátého století, kdy právě Katolická církev oproti jiným postkomunistickým zemím, jako například Polsko či Slovensko, nesehrála klíčovou roli při vytváření národní identity, ale naopak byla zařazena do výčtu negativních vymezení při konstituci české státnosti, z čehož dodnes pramení přinejmenším „vlažný“ vztah občanů ČR ke Katolické církvi a obecně nedůvěra k církevním institucím (Vrzal, 2008, s. 3).

Existuje poměrně dosti občanů ČR, kteří jsou pevně přesvědčení, že katolické církvi vždy šlo a dodnes jde jen o majetek, nikoliv o duše a jejich spásu.

Události kolem restitucí, církevní půdy, katedrály v Praze aj. toto plně potvrzují, dnes, v době kdy je státní pokladna beznadějně prázdná. Jak pravil ekonom, Švýcar, pan baron von Sterndorff: „V dnešní době se v České republice každý kdo může, snaží ze státní pokladny, případně z EU něco vyrazit“.

Člověk se jistě může celý život obejít bez instituce jakou je církev, nebo jiné spirituální seskupení, pravdou ovšem je že ve skupině nábožensky smýšlejících lidí mu to jistě půjde snadněji, může se zeptat a může lehce napodobovat své vzory.

Tito lidé se tak mohou vzájemně velmi výrazně podporovat a to nejenom v oblastech náboženského cítění.

Bylo běžnou praxí, že v křesťanském náboženství odpovídají jako první za náboženskou výchovu dětí jejich rodiče. (Boelle-Chemla-Rastzetter, 2006, s. 86)

Dnes již toto není až tak běžné, rodiny jsou neúplné, „hlavou rodiny“ se mnohdy stává televizor-běda když se pokazí! Poměrně hodně dětí je „odloženo“ do dětských domovů, adopce se mnozí jen tak lehce nedočkají, protože pracovníci těchto zařízení by ztratili práci a nemají tak na adopcích zájem.

V některých rodinách mohou „náboženskou“ aj. výchovu „uchopit“ staří rodiče, pokud rodiče nestačí, nebo dokonce fyzicky chybí. Je mi známo, že někteří z nich

velmi často manipulují s pojmy jako jsou: hřích, lež, andělé, peklo, muka pekelná, ohnivá, lidé jsou ovce a jsou vedeny pastýřem - Bůh apod. Tímto způsobem mohou od náboženství spolehlivě, až trvale odradit/oddělit již velmi malé děti.

1.3 Zákony vztahující se k církvím a náboženským společnostem v ČR

Při zpracování této diplomové práce jsem se zabýval rovněž právní problematikou oblasti náboženství a sekt. Bylo by jistě s podivem, pokud by tato problematika nebyla v České republice nějakým způsobem zpracována do paragrafové podoby. Trend dnešní doby je u nás ten, že lidé požadují zákon, v podstatě úplně na všechno, což někdy činí značné problémy.

Zákon 308/1991 Sb. byl nahrazen předpisem 3/2002 Sbírky „Zákon o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů (zákon o církvích a náboženských společnostech).

Zákon 3/2002 o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností ve své první části, první a druhé hlavě kromě jiného potvrzuje náboženské svobody, které deklaruje již Listina základních práv a svobod, součást ústavního pořádku České republiky.² Z hlediska nových náboženských hnutí je důležitá především druhá hlava, která stanovuje podmínky, za nichž mohou církve a náboženské společnosti vznikat a působit.

Zákon v § 5 upírá možnost vzniku a působení takové církvi a náboženské společnosti, jejíž činnost by byla v rozporu s právními předpisy a jejíž učení nebo činnost by ohrožovaly práva občanů, práva sdružení občanů nebo stát.

Vznikat a působit nemůže také ta církev a náboženská společnost, která by se ocitla v rozporu s veřejnými zájmy, diskriminovala fyzické osoby, rozněcovala nenávist apod. Pod písmenem c. tohoto paragrafu zákon nedovoluje vznikat a působit takové

² „Svoboda myšlení, svědomí a náboženského vyznání je zaručena. Každý má právo změnit své náboženství nebo víru anebo být bez náboženského vyznání.“ (článek 15) - „Každý má právo svobodně projevat své náboženství nebo víru buď sám nebo společně s jinými, soukromě nebo veřejně, bohoslužbou, vyučováním, náboženskými úkony nebo zachováváním obřadu. Církve a náboženské společnosti spravují své záležitosti, zejména ustavují své orgány, ustanovují své duchovní a zřizují řeholní a jiné církevní instituce nezávisle na státních orgánech.“ (článek 16) – *Listina práv a svobod*, ústavní zákon č. 2/1993 Sb.

církvi a náboženské společnosti, která „omezuje osobní svobodu osob zejména tím, že využívá psychický a fyzický nátlak k vytvoření závislosti, která vede k fyzickému, psychickému a ekonomickému poškozování těchto osob a jejich rodinných příslušníků, k poškozování jejich sociálních vazeb včetně omezování psychického vývoje nezletilých a omezování jejich práva na vzdělání, zabraňuje nezletilým přijmout zdravotní péči odpovídající zdravotním potřebám, nebo (v bodě d., poznámka autora) je utajována vcelku nebo v některých částech...“

Církev a náboženská společnost, která splňuje výše zmíněné a výše citované podmínky, má podle dalšího, šestého, paragrafu nárok stát se právnickou osobou na základě řádně podaného návrhu na registraci.

Takto registrované církve a náboženské společnosti mohou zakládat církevní právnické osoby, mohou provozovat školy pro výchovu svých duchovních a mohou získat oprávnění k výkonu zvláštních práv.

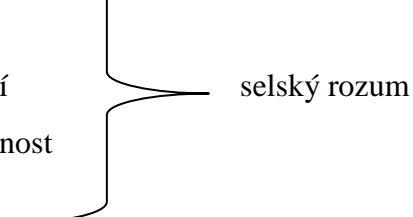
Podrobněji viz na: <http://spcp.prf.cuni.cz/aj/3-02enb.htm>

Velkým problémem vždy je, pokud se tzv. rozumní lidé nedohodnou, ať již se jedná o jakýkoliv problém a rozhodují zde orgány činné v trestním řízení, tedy policie, státní zástupce a soudce.

Tento „triumvirát“ mnohdy rozhoduje o velmi komplikovaných záležitostech, o kterých mnohdy nemá ani znalosti, někdy ani tušení.

Pravou je, že v České republice se tvoří legislativa „jako na běžícím pásu“. Lidé chtějí mít často úplně na všechno nějaký zákon, jak již bylo řečeno. Obyčejný „selský rozum“ nestačí a je tak v koncích.

Co je to selský rozum?

- člověk má inteligenci
 - člověk má logické uvažování
 - člověk má historickou zkušenost
 - člověk jedná eticky
-
- selský rozum

Na základě těchto bodů chce jednat a takto jedná, není zde potřeba nějaké zvláštní vzdělání.

S legislativou to někdy bývá v České republice i tak, že se zákony mění podobně, jako kdyby se zásadně změnila pravidla sportu uprostřed utkání někdy v poločase.

Církev dnes, zejména ta největší katolická, má mnoho dlouhodobě neřešených, možná až neřešitelných velmi citlivých problémů, které se týkají velkého odlivu věřících, dále financí, majetku, pedofilie aj. Podrobnější výklad přesahuje rámec tématu této práce.

2 Sekta

Co je to sekta? Názorů, často kontroverzních na to co je to sekta existuje celá řada, například:

„Sektou v dnešním slova smyslu zůstal určitý typ náboženské nebo pseudonáboženské společnosti, bez ohledu na její původní vazby a na současnou velikost. Aby bylo tohoto označení oprávněně užíváno, musí taková společnost vykazovat určité znaky: uzavřenost, fundamentalismus, autoritářství, utajování.“
(Štampach, 1994, s. 4)

Osobně mě velmi také zaujal názor, který k této problematice vyjádřil Partridge, a to že: „...mají kořeny v jednom určitém náboženství, ale které se od tohoto náboženství odštěpily. Kromě toho jsou zde také skupiny, které sice přinášejí něco nového, ale které nejsou ani kultem ani novým náboženstvím ani typem spirituality, ale sektou, protože jejich věrouka je vysloveně tradiční a ortodoxní. Sekty totiž typicky vznášejí nárok na to, že jsou obránci pravé a živé víry oproti církvi nebo náboženství.“ (Partridge, 2006, s. 17)

Neméně zajímavý názor také vyjadřuje Kapesní slovník ateisty (1982), který nabízí následující definici:

„Sekta náboženská z lat. Secta – oddělená, useknutá) - jeden z typů náboženských sdružení, který má řadu zvláštních znaků. Vzniká jako opoziční hnutí vůči některým náboženským směrům. Vytvářejí ji třídní rozpory.“ (Kolektiv, 1982, s. 255)

Již dříve zmíněný sociolog Jandourek se snaží definovat sektu tímto způsobem:

„Typ. náb. Organizace chápající samu sebe jak společenství vyvolených, kteří uskutečňují pravou víru a praxi a rezignují proto na universalitu. Členové s. se často shromažďují kolem charismatické osobnosti...“ (Jandourek, 2001, s. 213)

Zaujala mě také Klimešova definice sekty ve Slovníku cizích slov, kde o sektě říká toto: „Malá náboženská skupina odštěpená od církve pro odlišné učení, skupina izolující se od nějakého hnutí nebo od společnosti vůbec a hlásající nekriticky až dogmaticky určité nereálné názory a zásady.“ (Klimeš, 1998, s. 693)

2.1 Vznik sekty

„V širokém smyslu je sekta vlastně výsledek jakékoliv náboženské diferenciacce. V žádném náboženství není štěpení vítáno, i když nutno přiznat, že některá z nich se chovají k odštěpencům více a jiná méně tolerantně. Odpadlíci vždy znamenají ztrátu a to nejenom finanční. U těch prvních, např. u hinduistů či buddhistů je tomu tak, že jejich anglicky či jinými evropskými jazyky píšící autoři běžně označují své vlastní, od původního celku oddělené společnosti, jako sekty.“ (Štampach, 1998, s. 165)

Musel se vždy objevit, vygenerovat zakladatel sekty, který byl ve správném okamžiku na správném místě. Jeho výhodou mohly být hluboké znalosti, finanční kapitál, nebo sponzoři, ale nejdůležitější vždy bylo jeho charisma vůdce, vizionáře, manažera, učitele, to vše spojeno s vizáží, oblečením a různými dalšími artefakty, apod.

Některé sekty jsou u nás registrované jako občanská sdružení, či divadelní společnosti...

2.2 Definice sekty a její znaky

Sekta je menší náboženská skupina, která vznikla odštěpením od velkého společenství věřících, kteří vyznávají některé hlavní světové náboženství. Původní význam „sekta“ jako oddělená skupina (*secare* = řezat, sekát).

Nové náboženské hnutí je náboženská skupina, která se vytváří kolem zakladatele nového náboženského systému, nezávislého na hlavních světových náboženstvích

Autorita

- Silná autorita: závazná a nezpochybnitelná, má božské atributy, nepřipouští alternativy, není ponechán prostor pro individuální rozhodování
- *Šíření z jednoho centra* - není podporováno přijímání informací nestandardními a nekontrolovanými kanály.
- Nevládní atmosféra svobodného myšlení, bez schopnosti vlastního úsudku, fráze, strojené chování. Přijímány vzory chování.
- Odnímá břemeno rozhodování - lákavý únik od povinností dospělých.

Nauky

- Jednoduché pravdy - nasycení duchovního hladu, smysluplné využití času, jasný životní program.
- Fixovány v extatických či hypnotických stavech - jsou těžko zpochybnitelné (přestože se jedná o manipulaci).
- Podceňování rozumu - upřednostňovány zkušenosti, pocity, zážitky, emoce.

Pozitivní a negativní motivace

- Není potřeba poslušnost vynucovat, stačí jemný a nenápadný tlak a lidé konají rádi a oddaně vše, co je potřeba.
- Bombardování láskou - do sekty lidé vstoupí spíše pro uspokojení citových a sociálních potřeb.
- Psychická manipulace - atmosféra „jedinečné příležitosti“, nedostatek času na přemýšlení, role dítěte, vzory chování, se kterými se mohou mladší členové ztotožnit, osobní slib.
- Výkon, jako podmínka „lásky“ skupiny, touha po takové míře lásky, jako byla na počátku, ve snaze dosáhnout vysoký výkon, ztrácí člověk jakékoliv zábrany.
- Pocit viny jako účinný hnací motor, stále vědomí vlastní nedostatečnosti.
- Utajování a diferenciací informací. Na některé ještě člověk nedospěl (založení,..) a na některé se ještě dostatečně neosvědčil (hospodaření, politické cíle,..).
- Strach - představa nebezpečného nepřítele, černo-bílý obraz světa, tlustá čára mezi oni a my, mezi dobou před příchodem k nám a po ní.

Život v sektě nabízí

- Výlučnost - pocit výjimečnosti a nadřazenosti, dané zvláštním poznáním nebo posláním. Poukazování na odlišnosti, lpění na jediném správném výkladu světa nebo literárních pramenů.
- Fundamentalismus – držení se jediné pravdy, zcela znemožňuje dialog.
- Dualistický pohled na svět - vnější nepřítel.
- Tuhý legalistický způsob života (přísná pravidla chování: jídlo, pití, morálka, oblékání).
- Myšlenkové stereotypy, předepsané formy dialogů, osvojení speciálních pojmů, opakování manter, vyčištění mysli ode všeho, čím byla „*zanesena*“.
- Oběti a angažovanost brání odchodu ze sekty jako přiznání nesmyslnosti někdy značných osobních obětí pro skupinu.

Vztah k okolí

- *Pocit moci a důležitosti* - je lákavé patřit do organizace, která bude jednou vládnout světu.
- Pocit výjimečnosti a nadřazenosti.
- Opozice (vůči církvi, státu, rodině, hierarchii - *odmítání kněžství*).
- Izolovanost - odmítnutí starých svazků, rozdělení světa, nemožnost domluvit se kvůli pojmosloví.
- Uzavřenost
 - * *vůči společnosti - nezájem o vnější společnost a lidi, kteří jí nemohou být prospěšní*
 - * *vůči svobodnému toku informací*
 - * *vůči kritice.*

2.2.1 Sekty, které jsem vybral pro svojí přednášku na ZŠ Olomouc Holice

NĚKTERÉ NETRADIČNÍ NÁBOŽENSKÉ SMĚRY
Antroposofie
Bhagwan Sri Rajneesh
Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů
Církev sjednocení
Hnutí Grálu
Hnutí Haré Kršna
Hnutí víry
Charismatické hnutí
Imanuelité
Jóga v denním životě
Kineziologie
Reiki
Rodina
Rosikruciáni
Sahaja joga
Satanismus
Scientologická církev
Silvova metoda
Sri Chinmoy
Svědkové Jehovovi
Transcendentální meditace
Víra bahá'í
Zenový buddhismus

V tomto přehledu jsou pravděpodobně všechny sekty působící na území České republiky, Viz. (Vojtíšek 2004)

Z uvedeného přehledu vyplývá, že na tzv. trhu s duchovnem je opravdu veliký výběr. Výběr jsem musel udělat i ve vztahu k připravované hodině na základní škole Olomouc-Holice. Nebylo totiž možné z časových důvodů celou tuto problematiku odpřednášet.

Sekty, které jsem vybral pro svojí přednášku na ZŠ Olomouc Holice pro podrobnější výklad:

- Scientologie

- Satanismus
- Svědci Jehovovi
- Moonisté
- Mormoni
- Rodina lásky
- Hnutí New Age
- Hare Kršna
- Voodoo

Výběr byl proveden subjektivně dle toho jak jsou sekty u nás známé. Objektivnější výběr by mohl být podle počtu členů sekty, ale tyto údaje nejsou nikde k dispozici. Velmi překvapit ovšem mohou i sekty s velmi malým počtem členů.

Stručné informace poskytnuté žákům ZŠ Olomouc – Holice ve výuce

Tématiku náboženství jsem z časových důvodů úplně vynechal a věnoval se pouze sektám.

V následujícím popisu charakteristiky jednotlivých sekt budu vycházet z knihy Encyklopedie náboženských směrů v České republice od Zdeňka Vojtíška a také z internetového zdroje: <http://www.uolz.to/7216828/nabozenske-sekty-ppt>

Scientologie:

„Podstata scientologického (dianetického) učení: Duše každého člověka se stěhuje do různých těl, a tak si nese s sebou zážitky z minulých životů. Tyto zážitky ho určitým způsobem omezují a deprimují. Od těchto potíží nepomohou psychologové, psychiatři ani církve, protože nedokážou diagnostikovat, a tudíž vyléčit jejich prapůvod.

To dokáže výhradně tzv. auditor v dianetickém centru. Ten se postupně během "terapie" dozví, kde a kdy se v minulých životech jeho zákazníka stala chyba.

"Terapie", za kterou se platí nemalé částky, pomáhá této sektě získat značné finanční prostředky a částečnou nebo úplnou moc nad klienty - zákazníky, kteří auditorům

zcela odkryli svou psychiku, a jsou tak snadným terčem vydírání. Sektu založil spisovatel sci-fi L. R. Hubbard“.

Satanismus:

„Zakladatelem sekty je A. Cowley, který sám sebe považoval za nejzvrhlejšího člověka na světě. Žil počátkem 19. století.

Další postavou sekty je Szándor La Vey, který se ve Spojených státech v roce 1966 sám prohlásil za velekněze *První Satanovy církve* a později napsal Satanskou bibli. Satanismus je pověstný oslavováním a vyznáváním všeho zla. Odborníci satanistickou sekту dělí na tři proudy:

První je tzv. veřejný satanismus, který je směsicí exhibicionistického násilí a tvrdé pornografie.

Druhý proud - tzv. *tvrdozrní satanisté* - ho neberou příliš vážně. Jde jim méně o sex a více o krutost a násilí. Ve světě se proslavili únosy a vraždami dětí a rituálními vraždami.

Třetí proud tvoří relativně neškodní vyznavači černé magie, čarodějnické skupiny, kouzelníci apod...“

Satanismus a Voodoo jsou „velmi populární“ u mládeže, zejména vlivem filmů.

Svědci Jehovovi:

Hlavním smyslem života jehovistů je aktivní přesvědčování lidí, snaží se i chodit po domácnostech. Právě proto se s nimi někdy sešel téměř každý člověk. Svědkové věří a snaží se o tom přesvědčit i další spoluobčany, že zničení tohoto světa v armagedonské bitvě přežijí jen ti nejaktivnější a nejvěrnější.

A právě k aktivitě se počítá i získávání nových členů, kteří jim uvěří. Již třikrát v tomto stolení prorokovali svědkové Jehovovi konec světa, který měl nastat v roce 1914, 1925, 1975. Nyní očekávají další konec světa - poslední generací na tomto světě bude podle nich ta, jejíž příslušníci se narodili do roku 1914 (?!).

Vydávají periodikum *Strážná věž*. Sídlo sekty je v USA v Brooklynu. Ve strážné věži, která vychází i česky, jsou uvedeny pokyny, kterými se musí členové bez

výhrad řídit. Svědci znají výborně bibli, ale vybírají si z ní jen ty části, které se jim hodí a podporují jejich cíle. Na jedné straně kladou důraz na mravní a spořádaný život, na straně druhé odmítají krevní transfuze – ani v nejnutnějších případech a muži odmítají sloužit v armádě i v civilní službě.

Neoslavují narozeniny, vánoce ani velikonoce, nezúčastňují se vyučování náboženství ve školách, odmítají volit, nebo vyjádřit příslušnost k nějaké zemi nebo praporu.

Sektu založil v minulém století Charles Russell“.

Svědkové jsou dnes velmi známí a „populární“ nabízením barevných, lesklých brožurek – zejména na nádražích.

Někteří členové tohoto seskupení jsou až velmi neodbytní a doslova se „přilepí“ na vás. Jedinou šanci jak se jich spolehlivě zbavit je, zapříst s nimi rozhovor na téma sex, což je pro ně zřejmě tabu s přímou, rychlou cestou do pekel. To jsem ovšem žákům na ZŠ neradil.

Moonisté:

„Jistému Korejci Sun Myung Moonovi se prý údajně ve třicátých letech tohoto století zjevil Ježíš Kristus a oznámil mu, že on sám nedokázal splnit poslání a založit pravou rodinu. Ta je základem šťastného světa, z ní vycházejí bezhříšné děti, které neválčí a neintriкуjí.

Toto poslání prý Ježíš Kristus přenesl na pana Moona, který se svou ženou Hak Ča Han pravou rodinu založil. Z pověření Ježíše přepsal a napsal novou bibli - Princip. Členové sekty jsou milí ke svému okolí, jsou nepřírozeně srdeční a neustále bombardují všechny svou láskou, a tak se snaží získat nové členy. Daří se jim to hlavně v řadách vysokoškoláků a některých politiků“.

Mormoni:

„Nazývají se také Církví Ježíše Krista posledních dnů. Název Mormoni je spíše vžitý u veřejnosti a má pejorativní nádech. Sektu založil v minulém století v USA Joseph Smith. I jemu se zjevil osobně sám Ježíš Kristus spolu s andělem Moronim a byl jimi

zaveden k deskám se svatým textem. Tyto desky však kromě Smitha nikdo jiný nespatriil. Překlad hieroglyfů z desek je označován jako kniha Mormon, která je pilířem učení mormonů. Jednou ze zásad mormonů je, že při zasvěcení každý z nich dostane magické prádlo, které je chrání před cizími duchy, a toto prádlo nesmí nikdy odložit. Mormoni je odkládají jen při osobní hygieně.

Boha berou jako člověka který vládne vesmíru a sídlí na planetě Kolob. Uzavírají mezi sebou tzv. věrné sňatky, aby se mohli po smrti podílet na Božím království. Jde jim o duše zemřelých lidí. Při jejich rituálu se dávají křtít za zesnulé. Každý mormon odvádí sektě dobrovolně deset procent svého platu“.

Mormoni dnes nabízejí zdarma jazykové kurzy anglického jazyka, bohužel spojené s nábořem do své církve. Je třeba velmi hodnotit, že jako rodilí mluvčí jazyka anglického umějí perfektně česky, někteří i bez intonace. Není nám bohužel známo, jak toho dosáhnou, když jejich „jazykový kurz“ českého jazyka trvá v jejich amerických školách jen 2 roky.

Rodina lásky:

„Na konci 60. let vznikla sekta z hnutí hippies a za jejího zakladatele je označován David Berg. Vůči svému okolí působí velmi exoticky. Klade vždy velký důraz na sex ve všech jeho podobách. "Jen ten je pravým křesťanem, kdo se dobrovolně oddá druhému a splní mu *jeho* sexuální přání" - to je hlavní cíl sekty. Dívky misionářsky vyrážejí do ulic získávat nové členy pomocí nejstaršího řemesla. Jeden z proudů "rodiny lásky" však dnes tvrdí, že tato "tvrdá praxe" se už převážně nepoužívá. Uvnitř sekty panuje jinak přísná kázeň, hříchy se vyznávají veřejně a po nich následují tresty. V USA je tato sekta považována za příkladnou, protože její členové nesmějí brát drogy“.

Problémem ovšem je, že v dnešní době si lidé zaměňují lásku a sex.

Hnutí New Age:

„Pro tento směr se nehodí označení sekta. Jedná se o mnohaproudové hnutí, které vzniklo koncem 60. let našeho století. Přívrženci věří že přijde "nový věk" - New

Age. Hnutí klade důraz na hledání síly v člověku pomocí jógy, prohlubování a posilování vědomí a zejména meditací. K těm pomáhají kazety s charakteristickou hudbou. K vyrovnání se s vlastním já má pomáhat rovněž holotropní dýchání a magie.

New Age věří v převtělování a stěhování duší. Děje se tak proto, aby se člověk postupně očistil od všeho špatného a od všeho, co ho tíží. Pak teprve dojde ke spasení. Může se však prý stát, že člověk v sobě objeví prvky božství. Hnutí věří v astrologii a spojování se s duchy zemřelých. Používají horoskopy, talismany, kyvadla, spirály a různé fетиše“.

Hare Kršna:

„Členové sekty vedou výhradně asketický život. Jsou vegetariáni, časně vstávají, žijí v komunitách stranou od civilizace, nosí indický oděv a muži si vyholují hlavu. Denně musí recitovat tzv. velkou mantru, známé Hare Kršna, Hare Kršna, Hare Kršna, Hare, Hare ... Tato slova opakují nejméně 1728krát za den, protože jen tak se prý jejich duše osvobodí ze začarovaného kruhu převtělování. Duše se podle jejich učení prý stěhuje z těla do těla - do lidského nebo zvířecího, podle toho, jak dotyčný žil v minulém životě.

Stereotypním přeříkáváním mantry je možné tento kruh protrhnout, a být tak chráněn. Mantra také přispívá k očištění od různých žádostí a ješitností. Příslušníci oceňují celibát, sex sice zcela neodmítají, ale je pro ně symbolem slabosti“.

Hare Kršna jsou známí svými oranžovými hábity, tanci, bubny a zpěvem na ulicích, někteří nabízejí knihy a různé pokroutky, samozřejmě, že ne zdarma. Buben a zpěv to jistě některé mladé lidi přitahuje.

Jejich velkým tématem je otázka štěstí. Tuto otázku kladou nečekaně kolemjdoucím a kdo nereaguje vhodným způsobem, což je většina lidí, tak jsou lákáni do sekty, nebo alespoň ke koupi bohaté literatury na lesklém neekologickém papíru, kterou napsal jejich guru Prabhupád“a. Dále viz: <http://www.uloz.to/7216828/nabozenske-sekty-ppt>

Voodoo:

Vúdú (pod vlivem angličtiny psáno také voodoo, francouzskou transkripcí vodou) je synkretistické náboženství pocházející z karibského státu Haiti, který se také nazývá Sevi Lwa, „služba lwa“. Obsahuje v sobě především prvky polyteistické tradice západní Afriky (hlavně náboženství vodun) a římského katolicismu. Je však také ovlivněno náboženstvím indiánských kmenů Karibů a Awaraků svobodným zednářstvím, martinismem a dílem Eliphase Léviho. Obvykle je praktikováno zároveň s katolickým křesťanstvím, ale získalo popularitu i mezi vyznavači jiných náboženství. Voodoo a Satanismus jsou „velmi populární“ u mládeže, zejména vlivem filmů. V dnešní době se prodává běžně celá řada hadrových panenek – velmi vhodných pro tyto praktiky. Zapíchnete špendlík do panenky a „hned“ se něco děje. Dále viz: <http://cs.wikipedia.org/wiki/V%C3%BAd%C3%BA>

2.2.2 Některé školy bojových umění jako sekty

V poslední době nastává rozvoj různých bojových škol ve světě i u nás v ČR. Příčin proč tomu tak je, se najde více, jednou z těch velkých příčin je obrovský nárůst kriminality, zejména násilí na ulici, ale i v rodinách a ve školách, dnes již i se zbraněmi jako jsou pistole, mačety a nože. Existuje mnoho filmů, různých detektivek, trilerů, horrorů, které jakoby násilí programově vyučovaly. Mládež si dnes velmi oblíbujee bojové styly, které napadají centrální nervovou soustavu, jinak řečeno, provádí se údery a kopy na hlavu. Jako psycholog nejsem podobným aktivitám nakloněný, mozek není na takovouto činnost konstruován.

Učitelé tělesné výchovy na toto nijak nereagují, museli by začít vést hodiny tělesné výchovy úplně jinak, podstatně náročnějším, nikoliv stávajícím, velmi jednoduchým způsobem pouze směrem ke kolektivním sportům! Ředitelé škol se tváří, že se nic neděje.

Existují tzv. klasické školy boje, kam patří judo, karate, aikido a k nim se přidává celá řada – bezpočet nových moderních škol mnoha až exotických názvů, takže zůstaneme raději jen v obecné rovině. Pokud se vrátíme zpět do kapitoly 2.2. a

porovnáme charakteristické rysy sekty, můžeme v mnohých, zejména těch moderních školách boje najít všechny typické znaky pro sektu. Je zde charismatický vůdce, od kterého se zde vše odvíjí. Někdy je tento vůdce dokonce skrytý, nikdo ho neviděl, ale údajně působí. Dovednosti, znalosti jeho podřízených, zástupců – trenérů, cvičitelů – prezidentů apod. se od něho odvíjejí a oni se často a rádi na svého vůdce odvolávají. Někdy má tato skupina vazby a svoje zdroje i vůdce v Japonsku a jiných Východních zemích, což může být reálné, ale může to být také pouze komerční tah. Je mnohdy těžko zjistitelné jak tomu je doopravdy. Dále viz příloha č. 9. Schovávání se za autority.

Vůdcovství a to nejenom ve školách bojových umění má tato charakteristiky:

- Moc odměňovat - přidělovat odměny
- Donucovací moc – moc trestat
- Referenční moc, dosažená díky tomu, že ostatní jedinci se snaží s dotyčným vůdcem identifikovat
- Expertní moc – dotyčný jedinec má větší znalosti než ostatní členové skupiny
- Legitimní moc, kterou ostatní respektují díky pozici určitého člověka, či díky jiným normám
- Informační moc díky znalostem či vlastnictví důležitých informací

(Hayesová, 1998, s. 64)

V bojových školách, podobně jako v různých duchovních směrech se projevuje synkretismus, což znamená, že se dohromady kombinují různé styl, různé směry, často filozoficky i biomechanicky velmi odlišné, většinou bez hlubších znalostí podstaty této problematiky.

Výsledkem je paskvil – jako konglomerát různých dovedností, prakticky v boji ovšem nepoužitelných, nebo nebezpečných pro všechny účastníky fyzického střetu.

2.3 Motivace ke vstupu do sekty

Je nemožné určit pouze jeden základní důvod, proč se lidé vrhají do náruče sekty. Spíše zde můžeme hovořit o mnoha spolupůsobících motivech a faktorech vnitřních i vnějších.

Vratislav Pokorný uvádí následující motivy:

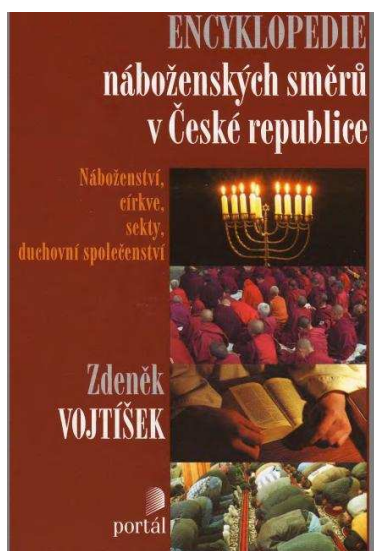
- Transcendentní zakotvení života, ochota přijmout učení, které není jen omezeno na současnost a materiální hodnoty a přesahuje náš pozemský život.
- Potřeba jistoty a řádu-nezvládnutí vlastní svobody, strach před nutností volby může dovést až do společenství lidí, kde se člověk jakoby rozplyne.
- Potřeba autority-identifikace se skupinou, s charismatickým vůdcem či vůdkyní.
- Emoční přijetí, pocit nadřazenosti-vztahy ve skupině jsou až příliš idylické, vyskytují se často projevy zájmu o osobu nováčka, učení sekty je prezentováno jako jediné správné, vyvolené a předurčené k výjimečnému osudu.
- Protest nebo únik ze světa, vyjádření nonkonformity, protestu, reakce na životní zátěže, frustrace a stresy. Někdy je to snaha po dosažení zdravého života pomocí řízené ekologické životosprávy .(*Pokorný, 2002*)

Bezesporu můžeme najít i důvody další, různá těžká životní období apod. .

Někdo se v sektě dokonale „zabydlí“ a začne stoupat v její hierarchii nahoru. Stane se vyšším duchovním, či úředníkem, něco jako personalistou a může ovládat masy lidí, může jim vstupovat do osobního, rodinného i pracovního života, dále ovlivňovat jeho ekonomickou situaci aj.

Motivace je samozřejmě vnitřní záležitost a probíhá v mozku, nicméně z vnějšku na ni působí incentiva, neboli pobídky, které mohou mít velkou váhu-vliv na rozhodování.

Situace není vůbec jednoduchá a přehledná. To dokladuje například Vojtíšek ve své knize kde popisuje cca 35 směrů.

Obrázek 2, Encyklopedie Vojtíšek

2.4 Sekty a jejich nebezpečí

V souvislosti se sektami se často hovoří o jejich nebezpečnosti. Je to ovšem natolik široký pojem, že je nutné ho rozčlenit do několika okruhů. Navíc bude v mnohých případech hledisko nebezpečnosti do velké míry subjektivní, záleží zde na úhlu pohledu a osobních zkušenostech.

Často uváděným argumentem v neprospěch sekt bývá závislost jejich členů na vůdci či jeho organizaci a dalších členech. Jak ještě uvidíme v dalších odstavcích, tato závislost může doznat obrovských rozměrů a může způsobit i újmu na zdraví či ztrátu života. Ve většině případů ovšem není závislost tak dramatická, byť je někdy po právu řazena vedle závislosti drogové.

Je snad možno argumentovat i tak, že závislost na sektě je v určitém smyslu horší než závislost na droze, neboť v případě drog si závislý většinou uvědomuje vážnost

situace a dává za pravdu okolní společnosti, která s jeho aplikací drog nesouhlasí. Závislý na sektě si naproti tomu žádnou potřebu pomoci nepřipouští a nesouhlas okolí si vykládá pouze jako potvrzení správnosti své cesty.

Na druhou stranu je ale třeba říci, že sektě členové nepodléhají vždy bezvýhradně, ale alespoň v některých případech si zachovávají kritické myšlení, i když ne všichni do stejné míry a také ne stejně ve všech životních situacích. Naděje „prozření“ a odchodu ze sekty tedy vždy trvá. Také je třeba vzít v úvahu, že určitá část lidí o závislost velmi stojí a že zakotvení v sektě pro ně nemusí být zdaleka nejhorším řešením. Bez sekty by pravděpodobně upadli pouze do jiného typu závislosti. Několik případů substituce drogové závislosti za závislost na sektě tuto skutečnost potvrzuje.

Pro ty, kteří považují za kritérium kvality života štěstí jeho nositele, je třeba též zdůraznit, že lidé v sektách bývají alespoň v prvních fázích šťastni. Jejich stav je možné přirovnat k silné zamilovanosti - objevují smysl života a svůj duchovní rozměr, připadají si důležití a seberealizovaní, díky „své“ náboženské skupině se jim podařilo nalézt sebe nebo alespoň chytit v životě „druhý dech“. Je jen otázka, jak dlouho toto jejich štěstí skutečně trvá, než je vystřídáno „povinným“ štěstím člověka, který nemůže dost dobře nedostatek štěstí přiznat, natož pak skupinu opustit.

Tím přicházíme k jinému diskutabilnímu typu nebezpečí - ke společenské izolaci členů sekt. Okolí člověka, který je členem sekty, velmi často nelibě nese odcizení, rozvolnění vztahů a komunikační „zed“, která mezi ním a jeho nejbližšími vyrostla. Běžný je chlad v rodině a ztráta přátel. Rodiče jsou označováni např. jako „biologičtí rodiče“ (Církev sjednocení - v protikladu k mesiášským Pravým rodičům), „zploditelé“ (imanuelité) či „utlačovatelské osoby“ (Scientologická církev).

Členství v sektě často znamená také opuštění školy či zaměstnání a rezignaci na další odborný růst. Vezmeme-li v úvahu také to, že po opuštění sekty má „odpadlík“ zpravidla velmi nízké sebevědomí, trpí nejistotou při osobních kontaktech a potížeři při navazování vztahů, je jasné, že ho sekta do značné míry poznamenala i na dobu, kdy by ji už případně opustil. Není divu, že odchod ze sekty je považován za jeden z nejvíce traumatizujících zážitků a že se někdy neobejde bez psychiatrické pomoci.

Na druhé straně je třeba uvážit, že nezanedbatelné množství lidí právě o takovou izolaci stojí. Důvodem může být jak špatné rodinné prostředí, jemuž pak člen sekty

touží utéci, či naopak příliš milující a omezující prostředí, od něhož se touží osvobodit, a tak se emancipovat. Vzhledem k těmto touhám a k jejich možné síle je opět třeba říci, že sekta nemusí být pro takové lidi ještě tím nejhorším možným řešením.

Dále nelze smlčet ani to, že sekta může znamenat i síť, která člověka zachytí a poskytne mu alespoň do jisté míry kvalitní sociální zázemí. Je jistě zásluhou např. Náboženské společnosti Svědkové Jehovovi, že je schopna společensky pozdvihnout celou řadu lidí ze sociálně problémových vrstev - z řad alkoholiků, ne zcela přizpůsobivých Romů apod. Zájemem o sociální otázky je pověstná i Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů.

Také především z hlediska izolace jsou sekty považovány za nebezpečné pro děti, které v jejich prostředí vyrůstají. Mohou být více než v jiných rodinách vystaveny důsledkům nábožensky motivovaného experimentování rodičů, např. tak, jako je tomu v Rodině, hlásající „sexuální revoluci“. Ta se netýká jen dospělých, ale i dětí, a byla proto již několikrát důvodem policejního vyšetřování těchto komunit v různých zemích.

Právě v případě komunitního způsobu života rodičů nebezpečí pro děti pravděpodobně vzrůstají.

V komunitách se častěji setkáme s nechtíví rodičů posílat děti do „světské“ školy, a tak se může stát, že dítě po mnoho let nepřijde s jiným prostředím prakticky do styku a že mu může scházet množství podnětů, které jsou v ostatní populaci běžné. Velkou diskusi proto vzbudila snaha komunity na Kršnově dvoře (hnutí Haré Kršna) otevřít vlastní základní školu (gurukulu).

Po zvážení všech argumentů by pravděpodobně taková škola zřízena být měla, ovšem jednu z otázek např. vyvolávají již připravované učebnice gurukuly, z nichž je patrná snaha kulturní rozdíl mezi komunitou a okolním světem ještě prohloubit. Ke zcela radikálnímu řešení sáhli rodiče - následovníci Parsifala Imanuela (imanuelité), kteří své děti posílat do školy prostě odmítli. Byli pak z tohoto důvodu v minulých letech odsouzeni za „ohrožení mravní výchovy mládeže“. Vůdce Jan Dvorský je ze stejného důvodu stále hledán policií. - Jiným nebezpečím při komunitním způsobu života rodičů (např. v komunitě Most ke svobodě) může být pro dítě narušený model rodiny, neboť rodinnému životu komunita často příliš nepřeje.

Kvůli příslušnosti k Náboženské společnosti Svědkové Jehovovi byli soudně trestáni mladí muži, protože odmítali nastoupit nejen vojenskou, ale i náhradní civilní službu. Nařízení o bojkotu náhradní civilní služby však bylo r. 1996 svědky Jehovovými opuštěno.

Svědků Jehovových se týká i oblast zdraví a ohrožení života, kde je nutno zmínit jejich zákaz transfuze krve. Dodržování tohoto zákazu je velmi tvrdě vyžadováno nejen pro svědky, ale i pro jejich děti. Několik případů úmrtí či zanedbání léčby z tohoto důvodu bylo zaznamenáno již i v České republice. Nebezpečná je i vázanost nemoci na duchovní neúspěch či přímo na hřích u hnutí víry, neboť může lehce vést k zanedbání zdravotní péče. Ze stejného důvodu může být nebezpečná i alternativní medicína v rukou neodborníka, který by trval na odmítání klasické medicíny i v případech, kdy by to pacientův stav již vyžadoval.

Některé náboženské skupiny se pokoušejí vyvíjet značný hospodářský a politický vliv. Na prvním místě je to Scientologická církev. Některé státy si uvědomují nebezpečí, plynoucí z pronikání scientologů a jejich firem do podniků i státní správy, a ze skutečnosti, že díky tzv. auditingu se scientologii daří získávat kompromitující a intimní údaje.

Scientologové také pravděpodobně vedou v počtu soudních vyšetřování své činnosti. Mnohokrát a v mnoha zemích byli odsouzeni, nejčastěji asi za daňové podvody.

Politické intriky, práce pro tajné služby a daňové úniky se nacházejí i v historii Církve sjednocení. Mistrovství v získávání politických kontaktů a ve využívání důvěryhodných osob a institucí ve svůj prospěch dosáhl i Sri Chimnoy, Sathya Sai Baba či Shoko Asahara, vůdce sekty Óm šinrikjó. Naopak působení členů Církve Ježíše Krista Svatých posledních dnů ve vládních funkcích ve Spojených státech je hodnoceno velmi příznivě a tato náboženská společnost je zde považována za státotvornou.

V souvislosti s nejvážnějšími kriminálními činy je třeba jmenovat satanisty. Jejich nepřítelů velká část je schopna i krvavých obětí.

Ve světovém měřítku je doloženo několik případů satanistických vražd, satanistický motiv není vyloučen ani u jednoho nedořešeného případu vraždy na našem území.

I u nás se našly doklady o mučení a zabití zvířat, které měly pravděpodobně rituální motiv.

Nebezpečnost náboženské skupiny nezáleží pouze na jejím učení či na způsobu života jejích členů. Největší nebezpečí skýtají skupiny, které se vyznačují velkou závislostí na vůdci a velkou izolovaností členů, tedy těmi oblastmi nebezpečnosti, které jsou nejvíce diskutabilní a nejméně změřitelné a popsatelné (hovořili jsme o nich na začátku této kapitoly). Závislost a izolace se totiž postupně mohou stát natolik extrémními, že umožní nejotřesnější činy - hromadné vraždy či sebevraždy.

Z této skutečnosti také vyplývá, že všechny skupiny s charakteristikami závislosti a izolace mohou být potenciálními ohnisky těchto činů, pokud se skupina z nějakého důvodu *zahřeje* natolik, že tento výbuch násilí umožní. A co je ještě horší: jak dokazují následující příklady, vnější pozorovatel toto *zahřátí* skupiny může jen těžko postřehnout.“ Dále viz: http://www.sekty.cz/texty/netradicni_nabozenstvi/

„Situace České republiky se nikterak neliší od situace v ostatních evropských zemích - i na jejím území působí řada tzv. sekt a pseudonáboženských organizací. V ČR nebyla v roce 2001, stejně jako v předchozích letech, zaznamenána prokazatelná trestná činnost tzv. nebezpečných sekt. České státní orgány mohou v tomto směru přebírat především zahraniční poznatky a zohledňovat je ve svých postupech. Přes tuto skutečnost je nezbytné brát v potaz hlavní možná ohrožení státu spjatá s existencí takovýchto subjektů. Ze zpravodajského hlediska by mohly být sekty nebezpečné tehdy, působila-li by jejich činnost proti základům státu. Z policejního hlediska je destruktivní taková sekta, jejíž činy jsou v rozporu s trestním zákonem.“

„Ke stanovení společenské nebezpečnosti sekty je zapotřebí nejprve všestranně posoudit její charakter a její možnosti. Znamená to znát nejzákladnější údaje jakými jsou např. počet členů sekty, jejich rozmístění, vnitřní struktura skupiny, napojení do zahraničí, postoje ke státu, zdroje příjmů či rozsah hospodářských aktivit.

Mezi nejzávažnější rizika patří infiltrace státních struktur, včetně ozbrojených složek státu, členy nebezpečných pseudonáboženských organizací.

Ti ve světě obvykle usilují proniknout do státních struktur se subverzivními cíli, anebo s cílem získat zde know - how či pozice, které by jim umožňovaly využívat svůj vliv ve prospěch skupiny, k níž patří.

Další riziko představuje náboženská skupina přesvědčená o svém poslání, které musí splnit - její členové se mohou snažit získat odpovídající technické znalosti

v ozbrojených složkách státu či mohou použít násilných prostředků proti ozbrojeným silám jako symbolu *nenáviděného státu*.

Ohrožení přicházející nečekaně od malých skupin, které předtím nikdy nikdo nezaznamenal jako možnou hrozbu, bývají nejnebezpečnější. I málo početná a neorganizovaná sekta se může stát nebezpečnou v případě, že by její příslušníci byli ve spojení se členy teroristických, extremistických a jiných zločineckých organizací. Je to nové hledisko, které je třeba brát v potaz po teroristickém útoku spáchaném proti Spojeným státům americkým 11. září 2001. Většina sekt se však nezviditelňuje a své komunity zakládá v ústraní, na odlehlých místech.

O činnosti takovýchto komunit se bezpečnostní složky dovídají až na základě trestních oznámení postižených osob či jejich příbuzných, anebo na základě vlastních informací, plynoucích z místních a osobních znalostí. Jedná se o velmi složitou problematiku, která není v evropských státech dosud jednotně řešena a je předmětem rozsáhlých diskusí.

V roce 2001, stejně jako v roce 2000, se Ministerstvo kultury v rámci své agendy nesetkalo u registrovaných církví a náboženských společností nebo evidovaných právnických osob církví s žádnými projevy, které by bylo možné označit za přestupky nebo trestné činy motivované rasismem, xenofobií nebo náboženskou intolerancí.

Rovněž nebyl podán žádný návrh na registraci náboženského společenství, kde by Ministerstvo kultury jako registrující orgán bylo při správním řízení nuceno hodnotit založení a činnost žádajícího subjektu z aspektů, které jsou předmětem vládních opatření ke zvýšení efektivnosti postihu a prevence trestných činů a přestupků vyplývajících ze zastávání, propagace a šíření extremistických ideologií a postojů a aktivit extremistických uskupení na území ČR a trestných činů s rasistickým podtextem“. Dále k tomuto tématu také viz následující uvedený odkaz : <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/extremis/2001/trendy.html>

Léčení zmanipulované mysli a návrat těchto lidí ze sekty do „normálního života“ je velmi komplikované, odborně náročné a naráží tvrdě i na některá zákonná ustanovení, jako například omezování osobní svobody aj.

Dotyčného je totiž třeba na dobu přeprogramování oddělit od okolního světa. Podrobněji viz (*Hassan, 1994, s. 199*).

3 Psychologie náboženství a spirituality

Max Weber napsal studii o vzniku kapitalismu pod názvem *Protestantská etika a duch kapitalismu*. Velmi ho zajímalo, proč se nikde mimo euroamerickou kulturu na Zemi nevytvořil kapitalismus z vlastních zdrojů a spolu s ním moderní kultura. Zkoumal konfucianismus, taoismus, buddhismus, hinduismus a starověký judaismus, aby zjistil jaký životní postoj tato náboženství vzhledem k ekonomickým aktivitám věřících formovala a nakolik podporovala ducha podnikání. (*Keller-Novotný, 2008, s. 53*)

Dnes i někteří duchovní, různých církví studují psychologii a to až do doktorské úrovně. Je to jistě zajímavý fenomén. Pokud jde ovšem o praktické realizace, nepůjde sedět na dvou židlích současně. Takový člověk může v jednom časoprostoru dělat duchovního, nebo psychologa, ale ne obojí.

Vzhledem k mému dosavadnímu studiu psychologie, ale nejenom proto, zde uvádím tuto kapitolu *Psychologie náboženství a spirituality*.

Výborně se s tímto tématem vyrovnává Říčan. (*Říčan, 2007*) Jedná se o celou řadu otázek, zmíníme se jen o některých nejdůležitějších:

3.1 Proroci

„Nejpalčivější problém naší doby spočívá v tom, že – jak dnes volají proroci jeremiášovského typu – národy bohatých států plundrují tuto planetu, vyžírají národy chudých států a prozírají budoucnost dětí celého světa. To se děje ve jménu víry, že lidské štěstí, jež je považováno za poslední smysl života spočívá ve stále hojnějším konzumu. Taková je – brutálně vyjádřeno – naše ekonomická, vojensko-politická a v neposlední řadě, možná především také duchovní realita.

Jungovsky řečeno: Je to především věc duše, kolektivního vědomí i nevědomí. Kapitáni Titaniku naší civilizace, říká (*Kohák, 2000*), svorně ženou loď plnou parou ke srážce s ledovcem, soutěžíce v tom, kdo dokáže rychleji přikládat pod kotel.

Úzkost z blížící se katastrofy je přehlušována všeobecným mediálním rámusem a je – psychoanalytickou metodou řečeno – vytěšňována do nevědomí.“ (Říčan, 2007, s. 19)

Zásadní přínos C.G.Junga je v pojmu kolektivní nevědomí. Freud se zde podobal Kolumbovi, který myslel, že objevil pouze novou cestu do Indie, zatímco Jung pochopil, že jde o zcela nový, obrovský kontinent.

Dnešní společnost je celosvětově tzv. celebritní, kdekdo je celebritou, pokud někde celebrita chybí, rychle se nějaká vyrobí.

Co ovšem dnes chybí, to jsou moderní proroci, kteří by dokázali lidem vysvětlit srozumitelně, kvalifikovaně a smysluplně spirituální otázky v kontextu bio-psycho-sociálním, to bez jakýchkoliv postranních úmyslů.

3.2 Některé spirituální jevy a jejich hodnocení

Co může být někdy problém, je to, že se na některé spirituální jevy díváme velmi povrchně, z pozice nevědomého pozorovatele. Potom se může zdát, že šaman je ve stavu duševní nerovnováhy a on zatím napodobuje zvuky zvířat v ráji, nebo můžeme některé spirituální zážitky zaměnit s duševní nemocí atd. Rovněž hodnocení různých náboženských obřadů může být velmi subjektivní, pro někoho to může být nádherné, pro jiného zbytečně nabubřelé a pompézní, jiný se může začít bát. Velký vliv také mohou mít slova duchovního, když se například unese bájným líčením muk pekelných, které on zažívá možná již na tomto světě.

Spirituální prožitky

Těchto prožitků může být celá řada. Jistě lze o nich psát, ale nikdy to nenahradí jedinečnou, přímou, bezprostřední, vlastní zkušenost.

Můžeme zde řadit například:

- numinosum jako specifický spirituální cit,
- dále různá mysteria,
- motlitby,

- koncentrace,
- kontemplace,
- meditace,
- extáze,
- rituály,
- aj.

3.3 Vymývání mozku a psychické manipulace

Vymývání mozků nebo též brainwashing je technika směřující k ovlivňování jednoho nebo více lidí tak, aby změnili svoje názory nebo chování, a to ve prospěch toho, kdo brainwashing provádí.

Nejčastější důvody této snahy jsou politické, náboženské nebo finanční.

Podobné techniky ovlivňování jsou v některých zemích a dobách používány i při policejním a soudním vyšetřování, psychiatrické léčbě, výchovném působení zejména na děti nebo na odsouzené.

Pro ovlivnění lidí jsou používány metody jako spánková deprivace, zvukové a filmové smyčky pouštěné stále dokola, drogy, společenská izolace, tvrdý režim a dril, týrání hladem, žízní, zimou a emocemi, které vyvolává bezmocnost. Viz na:

http://cs.wikipedia.org/wiki/Vym%C3%BDv%C3%A1n%C3%AD_mozku

Je skutečností, že některé dravé skupiny tuto metodu využívají - zneužívají na ovlivnění svých věřících. Ten na koho je takto působeno si toto většinou nepřipouští a nevěří tomu.

Brainwashin je také dobrá, použitelná metoda tzv. tvůrčí dílny, kdy se tak manažeři firem snaží přinést nová, inovativní řešení, aby obstály na tvrdém, kapitalistickém trhu.

3.3.1 Liftonových osm kritérií k identifikaci psychické manipulace:

- Kontrola prostředí
- Mystická manipulace, neboli plánovaná spontánnost
- Požadavek „čistoty“
- “Kult vyznání“
- “Posvátná věda“
- “Frázovitý jazyk“
- “Nauka je víc než člověk“
- “Existenční provizorium“

3.4 Konzum duchovna

V dnešní době přebytku zboží a přebytku služeb se konzumuje úplně všechno. Toho využívají i ti co nabízejí tzv. služby osobního charakteru, kam mohou patřit různé kurzy:

- Jóga, různé směry, například Tantra aj.
- Meditace
- Psychologie
- Mahariši systém
- Hypnóza – nejlépe spojená s regresí
- Léčitelství
- Některé kurzy bojových umění
- Zenové kurzy
- Reiki kurzy
- Šamanské kurzy
- Astrologie
- Andělské semináře
- Esoteriky
- Tarot
- Duchovní konstelace
- Duchovní příčiny nemocí

- Duchovní marketing osobnosti

To vše je doplněno prodejem různých knih, sošek a dalších artefaktů, včetně různých iniciací do různých i mistrovských úrovní, někde se můžete stát „mistrem“ i přes noc. Podrobný výklad těchto kurzů a praktik přesahuje rámec této práce.

Dobrou základnou pro tento konzum jsou specializovaná knihkupectví duchovní literatury a také mnohé čajovny. Náboráři vás mohou ale klidně oslovit i na ulici, případně zazvonit na váš zvonek doma.

Jistě je zde veliký rozdíl, jestli vás učí například jógu indický guru, nebo Čech, který si přečetl o józe pár knih. Podobně jestli se jedná o skutečného Peruánského šamana, nebo o Slováka z Bratislavy. Stejně analogie jsou i v bojových uměních, jistě je rozdíl jestli například judo učí Japonec z Kodokanu, nebo Švec z Mohelnice, ale nic proti němu.

Zde všude jsou lidé, kteří čekají jako predátoři na svou příležitost k nabídce takových aktivit.

Rozhodně nechci tvrdit, že vše na této scéně je špatné a scestné, je ovšem mnohdy velmi obtížné oddělit plevy od zrn a dobře posuzovat poměr cena/výkon!

Konzumenti duchovna se raději označují za „hledáče pravdy“ apod., jako konzumenti by se cítili trapně. Je i dosti lidí, kteří po celý život hledají to správné „duchovno“, toho správného „duchovního“ učitele. Přísloví praví, že kdo hledá najde, nemusí to ale být vždy doslova pravda, i tato cesta může být v podstatě cílem, kdy toho „správného“ prostě dotyčný nenajde a nebo ho jednoduše mine a ani o tom neví.

V dnešní době se stávají různé super a hypermarkety něčím jako „novodobými chrámy“. I tam můžete nakoupit různé artefakty, knihy, CD, DVD disky s mystickou tematikou.

3.5 Strach ze smrti

Tanatofobie. Název patologického strachu z umírání vznikl z řeckého podstatného jména Santos, jež označuje smrt. (*Waters, 2009, s. 89*)

Někteří lidé mají takový strach ze smrti, že vlastně ani nezačnou nikdy žít. Velmi dobře byli se smrtí vyrovnáni například legendární, staří japonští samurajští bojovníci. Pojem staří je ovšem průměr, protože oni se nedoživali vysokého věku a již třicetiletý samuraj byl považován za velmi starého. Říkalo se, že samuraj uléhá každý večer se smrtí na stejné rohoži. Je jasné, že samurajové byli již od mládí připravováni na službu svému pánovi a součástí bylo položit svůj život za pána a to bez váhání, pokud měli volbu mezi životem a smrtí, volili pro nás možná překvapivě smrt.

V dobách poměrně nedávných popsal Sigmund Freud své principy Eros a Thanatos. Eros mu u odborníků i veřejnosti prošel, až na jeho žáka C.G.Junga, kterému se to příliš oficiálně nelíbilo, byť on tento princip uplatňoval i u svých pacientek ve své kamenné Bolligenské věži. Otázkou zde tedy je, kam až může zajít pomoc pacientovi a kam ne, kdo to ví?

Princip Thanatos ovšem u odborníků i laické veřejnosti neprošel...

Strachu ze smrti a „pomoc“ při tom mohou využít i některé sekty aj. k manipulaci a k získávání nových členů.

3.6 Hledání smyslu života

„Kdo hledá, najde - snad“

Kolikrát jste se sami sebe zeptali – proč tady jsem. Jaký smysl má můj život? Co musím udělat proto, abych smysl svého života našel? Otázka je velmi „jednoduchá“, odpověď na ni je naprosto individuální a jednoduchá vůbec není.

Občas mám pocit, že na sebe klademe příliš velkou zodpovědnost. „Jsem tady pro své děti“ říká většina matek. „Smyslem mého života je práce pro druhé lidi“ tvrdí druzí. „Musím nalézt svůj vyšší cíl“ říkáte si...

Zůstane po mně dům, říkají jiní. Ovšem dům může vzít nějaký živel, případně musí ustoupit jiným „vyšším“ zájmům a veřejnému blahu.

Co je však oním vyšším cílem? Opravdu náš život nebude mít smysl, pokud jej nebudeme chtít obětovat „vyššímu záměru“...?

Smyslem našeho života je být šťastný. Štěstí je ovšem určitý momentální a velmi nestálý pocit!

Jak můžeme být prospěšní ostatním lidem, když nedokážeme být prospěšní sami sobě? Jak můžeme vychovávat své děti, když máme pocit, že se pro ně musíme obětovat? V první řadě je potřeba přiznat si a přijmout tuto myšlenku za svou – jsem tady hlavně sám pro sebe. Jsem na tomto světě proto, abych byl šťastný...

Smysl, či „smysl“ života může někdo najít i v některém náboženském směru, či v některé sektě. Jak může toto úspěšně fungovat je opět ryze individuální.

Pro některé babičky a dědečky jsou smyslem života vnoučata, kde se snaží dohonit to, co jako mladí nestihli dát svým dětem.

Někdy zde dochází k úplnému sebeobětování se a sebespotřebování se a následně rychlému, zbytečnému skonu. Domnívám se, že staří rodiče by to se svojí pomocí neměli přehánět a jeden den pomoci v týdnu by měl bohatě mladé generaci stačit.

Staří rodiče by měli žít také svůj život a ne jen život druhých. Dále viz:

<http://www.hooponopono.cz/hledani-smyslu-zivota/>

II PRAKTICKÁ ČÁST

V praktické části se pomocí kvantitativního výzkumu ověřují hypotézy, které vznikají během tvorby teoretické části. Výzkum je koncipován jako předvýzkum, což je jakýsi zmenšený model výzkumu, všech jeho hlavních fází.

Praktická část má tyto hypotézy potvrdit či vyvrátit, případně přinést nějaké možnosti nápravy.

Dále je zde má příprava na vyučovací proces.

1 Příprava na výuku pro ZŠ Olomouc – Holice

Samozřejmě, že téma zpracovávané v této diplomové práci je obsažnější a složitější, než to, co bylo vysvětleno žákům na základní škole v jedné hodině.

Nejprve bylo nutné vytipovat příslušnou školu. Jednalo se o základní školu Olomouc-Holice. Škola požadovala automaticky písemné potvrzení od Pedagogické fakulty, že jsem opravdu jejím studentem a zpracovávám diplomovou práci. Toto potvrzení jsem zajistil a předal na ZŠ.

Je jasné, že škola se tím chrání proti případným problémům ze strany kontrol z kraje, či ministerstva, případně i proti snahám třetích stran ovlivňovat negativně žáky.

Proběhla jedna konzultace s učitelkou Občanské výchovy na ZŠ Olomouc-Holice.

Diplomovou práci a postupy jsem konzultoval i se svým vedoucím práce na Pedagogické fakultě.

Dále jsem musel promyslet látku, kterou budu přednášet v jedné hodině. Vycházel jsem z toho, že žáci o této problematice nikdy neslyšeli.

Shromáždil jsem příslušnou literaturu a připravil hodinu.

Dále jsem musel připravit prezentaci v programu MS Office Power Point, aby byla má přednáška co nejpestřejší, zajímavá a aby žáci vnímali látku pomocí co nejvíce smyslů. Nebylo vůbec jednoduché tento výběr provést. Některé části této prezentace jsou uvedeny v příloze této práce.

Prezentaci jsem uložil na CD R disk 700 Mb Verbatim a rovněž na Flash disk 4 G Kingston, abych měl rezervu v případě nějakých nepředvídatelných technických problémů.

Lze říci, že „Štěstí přeje připraveným“, proto jsem se na tuto výuku žáků řádně připravil.

2 Příprava předvýzkumu

Počítal jsem s tím, že budu muset problematiku sekt přednést přímo žákům na základní škole. To nebylo úplně jednoduché. Vstoupil jsem do jednání se základní školou Olomouc-Holice, kterou znám již delší dobu, zejména z mého dřívějšího cvičení systému univerzální obrany Ji-Jitsu. Jednání proběhlo na úrovni vedení školy, tedy ředitel Mgr. Mojmír Chytil a následně s velmi zkušenou, třídní učitelkou Mgr. Hefkovou, která na škole působí i jako výchovný poradce, učí dějepis a občanskou výchovu, což je jistě dobrá kombinace předmětů. Byl dohodnutý termín mého didaktického výstupu na 13.5.2011 v 10,00 hodin, učebna a její vybavení didaktickou technikou v kontextu tématu mé diplomové práce.

Základní škola požadovala písemné potvrzení Pedagogické fakulty o tom, že jsem student, zpracovávající diplomovou práci. Potvrzení jsem zajistil a předal v den svého výstupu na základní školu. Je jasné, že se tímto škola kryje proti případným problémům, jak již bylo uvedeno. Výzkum je koncipován jak předvýzkum, což je jakýsi zmenšený model výzkumu, všech jeho hlavních fází. (Chrásková, 2007, s. 26)

Realizovat nějaký velký výzkum, například s tisíci respondenty zcela přesahuje mé možnosti časové i finanční, i možnosti základní školy Olomouc – Holice i škol dalších. Takový výzkum by byl náročným problémem i pro velký tým profesionálů.

Obrázek 3, Autor DP před vchodem na ZŠ Olomouc Holice s kabelou plnou materiálů

Na fotografii je patrná koncentrace před hodinou a také jistá nervozita, napětí a očekávání.

Předvýzkum je tedy situace, kdy výzkumník při přípravě ideového plánu výzkumu naráží v obecné rovině na nedostatek informací. Tyto nedostatky mohou mít různou povahu:

- Nedostatek, či absence literatury přímo k tématu
- Nezkušenost výzkumníka s konkrétním problémem, který chce zkoumat
- Nedostatek, malý počet zkoumaných objektů

To je tedy přesně to, v jaké situaci jsem se nacházel, proto tedy předvýzkum.

2.1 Předmět Občanská výchova na základní škole

Autoři:

Janošková Dagmar, Ondráčková Monika, Čábalová Dagmar, Marková Hana, Šebková Jitka

Učebnice pro 9. ročník - základní tematické okruhy:

Občanská výchova

- Občan
- Občan a právo
- Právní ochrana
- V pracovním poměru
- Rodina a právo
- Stát a hospodaření
- Mezinárodní organizace
- Globální svět
- Životní perspektivy

Rodinná výchova

- Rodina - ekonomické a právní otázky
- Péče o duševní zdraví
- Zdravá výživa - náš jídelníček
- Prevence zneužívání návykových látek a jejich společenská nebezpečnost
- Osobní bezpečí, sekty, party
- Sexuální výchova, prevence nechtěného početí

Pravou je, že téma sekty je v učebnici obsaženo, ale pro mé účely diplomové práce jsem se zde téměř nic nedozvěděl. Téma je zde spojeno s osobním bezpečím, což například v dnešní době vůbec neřeší předmět tělesná výchova, kde by se měly učit základy sebeobrany a dále s tématem party.

Faktem je, že o sektách a o náboženství je na trhu literatura, ale speciální tituly co s těmito problémy prakticky při výuce na základních školách není.

2.2 Dotazník

V dnešní době jsou školy všech stupňů doslova bombardovány nejrůznějšími dotazníky, testy apod., které jsou součástí různých bakalářských, magisterských, rigorózních a disertačních prací.

Autoři těchto materiálů často ani školu nenavštíví, není to časoprostorově možné a tak tyto materiály putují pomocí mejlů a sociálních sítí.

V dnešní době učit na základní škole, zvláště pro začínajícího pedagoga není vůbec jednoduché.

Kolektiv je složen téměř 100% ze žen různého věku, což přináší mnohdy nemalé problémy v oblasti výuky, vztahů, zevnějšku, oblečení, aj..

Učitel/ka, vedle úvazku například 25 hodin týdně musí dále vést zdarma kroužky, dále doučování slabých žáků, schůzky s rodiči problémových žáků na téma prospěch a chování. Večer opravuje písemky a sešity a zpracovává přípravy na další hodiny. No není co závidět, když k tomu ještě vyplňuje různé dotazníky za účelem výzkumu. Poměr cena výkon, tedy práce, úsilí, emoce a plat je zde ve značném nepoměru.

Pro účely předvýzkumu jsem vypracoval stručný dotazník s relativně jednoduchými otázkami.

Jedná se celkem o šest otázek. Tři jsou uzavřené s typem odpovědí ano/ne a tři jsou otevřené, kde se mohli žáci vyjádřit verbálně, tak jak problematiku sekt vnímají a chápou.

Dotazník viz příloha.

2.3 Dotazované osoby

Předvýzkum byl realizován ve třídě 8 A.

Zúčastnilo se ho „dobrovolně“ 11 chlapců a 5 dívek.

Celkem 16 žáků. Rozpětí věku bylo od 14 do 16 roků. Jejich průměrný věk byl 14,37 roků.

Zdá se tedy, že někteří žáci 8.A zahájili svoji školní docházku o rok později. V tomto věku jsou lidé velmi kritičtí, zvědaví a zajímají se často o to, jaký by svět kolem nich

měl být a jaký je. V tomto kontextu se dá předpokládat, že téma sekty bude pro ně velmi zajímavé.

Jedná se tedy o věk v období pubescence, kdy dochází k biologicko-sekundární akceleraci, tj. urychlení biologického dospívání. Dospívání je limitováno geneticky a dle názorů některých autorů se nemůže libovolně snižovat ke stále nižšímu věku. (Steinberg, Bielsky in Vašutová a kol., 2010, s. 201) Vývoj ovšem ukazuje, že se postupně tento věk snižuje.

Když jsem byl ve třídě, tak jsem si všimnul, že dívky již byly v podobě dospělých žen, alespoň tedy fyzicky, zatímco chlapci vypadali stále jako větší děti. V době, když jsem byl také v jejich věku jsem si tyto rozdíly vůbec neuvědomoval.

Faktem je, že se dívkám usazuje v těle velké množství tukové tkáně, která vlastně připravuje tělo na těhotenství, mateřství a kojení.

U některých žen, které si tento evoluční fakt neuvědomují je toto následně něco jako celoživotní trauma se kterým mnohdy marně bojují a mohou nastat i vážné poruchy v příjmu potravy.

Vzhledem k rozvrhu a osnovám základní školy Olomouc-Holice nebylo možno realizovat tento předvýzkum v další třídě. Paní učitelka Mgr. Hefková byla přítomná po celou hodinu.

Trochu mně překvapilo, že žáci nejsou zvyklí před začátkem výuky po příchodu učitele vstát.

Rovněž jsem si jaksi automaticky myslel, že zkušená učitelka paní Mgr. Hefková mě svým žákům představí, což se rovněž nestalo. Takže jsem se hned představil sám a napsal pro jistotu své jméno na tabuli.

Obrázek 4, Zahájení hodiny a mé představení

Domnívám se, že tyto okolnosti zahájení hodiny by mohly citlivější osobu, začínajícího pedagogického eléva úplně ztrémovat, což se mi naštěstí nestalo.

Obrázek 5, Rozdávání dotazníků celé třídě 8 A

2.4 Struktura hodiny

Pokud jde o mou vyučovací hodinu na ZŠ, tak jsem ji připravil jako přednášku a seznámení se s tématem sekt, kde jsem měl strukturu velmi jednoduchou:

- Úvod,
- Představení se
- Seznámení s tématem
- Zaměření se na vlastní téma sekt
- Další část hodiny zaměřená na otázky žáků - diskuze
- Představení materiálů týkajících se dané problematiky
- Vyplnění dotazníku
- Ukončení, shrnutí a závěr

Vyučovací proces, označuje vyučování v jeho běžném procesu, dá se rozčlenit do 6 bodů:

- Cíl vyučovacího procesu, proč to sděluji – doplnit žákům znalosti o sektách a varovat je před problémy, které mohou potenciálně nastat i za delší dobu.
- Obsah – co chci sdělit, rozdělení sekt, jejich identifikaci, ukázat knihy a časopisy s touto problematikou, viz dále.
- Zásady – sděluji prostřednictvím didaktických zákonů, které platí obecně.
- zásada názornosti
- zásada individuálního přístupu, tuto zásadu jsem nemohl pro krátkost času a neznalost osobností žáků uplatnit.
- Forma – jak si třídu zorganizuji, se třídou jsem pracoval jako se skupinou
- Metoda – nejkonkrétnější (co nejsrozumitelnější postup pro skupinu) – zvolil jsem přednášku, což je u čtrnáctiletých žáků možné a vhodné.
- Pomůcky, prostředky – co potřebuji k výuce: flash disk, počítač, diaprojektor, nebo Black Board, tabuli na psaní a křídly, knihy a časopisy o sektách,

předem připravený a rozmnožený dotazník. Pomůcek jsem měl skutečně hodně a byla to obrovská kožená zcela naplněná aktovka.

Sympatické bylo, že se tam objevil v hodině jeden aktivní žák ZŠ a nabídl mně, že mi pomůže s počítačem a tzv. Black Boardem, tedy elektronickou tabulí. Poděkoval jsem mu, ale jeho pomoc jsem nepotřeboval. Jak nám tento žák sdělil, tak často pomáhá s tímto problémem učitelům. Otázkou potom je, jakou mají u žáků tito učitelé, tedy přesněji učitelky autoritu?

Proč se nenaučí tuto jednoduchou pomůcku obsluhovat sami?

Detailní výběr sekt pro moji vyučovací hodinu délka celkem 45 minut

- Scientologie
- Satanismus
- Svědci Jehovovi
- Moonisté
- Mormoni
- Rodina lásky
- Hnutí New Age
- Hare Kršna
- Voodoo

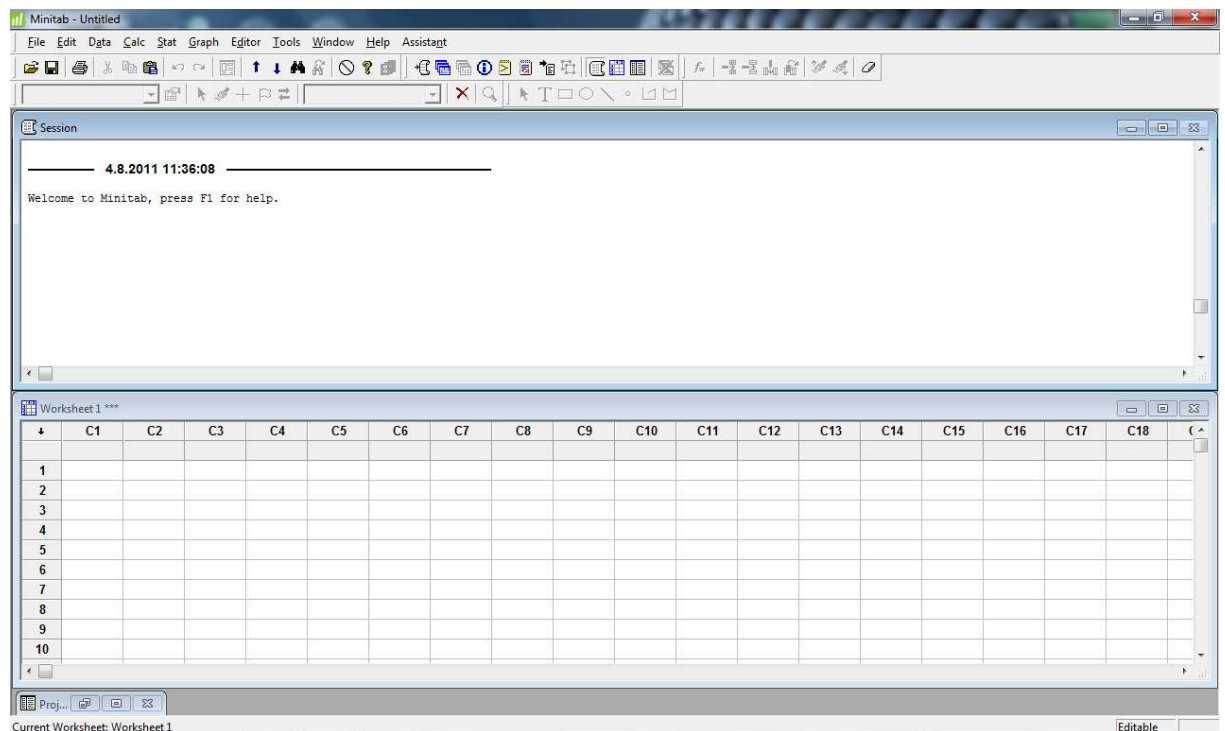
Podrobněji o sektách viz kapitola 2.

2.5. Počítačový program

Jako velmi výkonný statistický program byl využitý Minitab Microsoft verze 16.1.1. na 64 bitové platformě.

Tento program má velké možnosti statistických výpočtů, včetně grafických výstupů.

Menu programu vypadá následovně:

Tabulková část se téměř podobá známému programu Microsoft Excel, není se co divit, pochází totiž ze stejné dílny Microsoftu.

Pro práci s programem je nutné mít základní znalosti statistiky.

3 Výsledky předvýzkumu

Dotazník vyplnili „dobrovolně“ všichni žáci, tedy 11 chlapců a 5 dívek. Otázek bylo jen 6, z toho tři uzavřené a tři otevřené. Vzhledem ke krátkosti hodiny 45 minut a naší snaze žákům vysvětlit pouze základní informace kolem sekt, jsme nechtěli

počet otázek nijak zvyšovat. Na administraci dotazníku měli žáci 10 minut, což je dostatek času.

Vzhledem k počtu respondentů nelze z výsledků dotazníkového šetření dělat žádné dalekosáhlé závěry. Dle názorů vědců, zejména z USA je nutné mít pro vlastní výzkum alespoň 1000 respondentů, což je nejenom pro mne něco naprosto nemožného získat.

3.1 Otázky uzavřené

Tyto otázky nenavrhují žádná řešení předem a je na probandovi, jak se k nim sám vyjádří na základě ať již znalostí, či vlastního přesvědčení. Nechtěli jsme zde z důvodu jasného přehledu dávat nějakou škálu, například ano/ne/nevím/snad/možná atd.

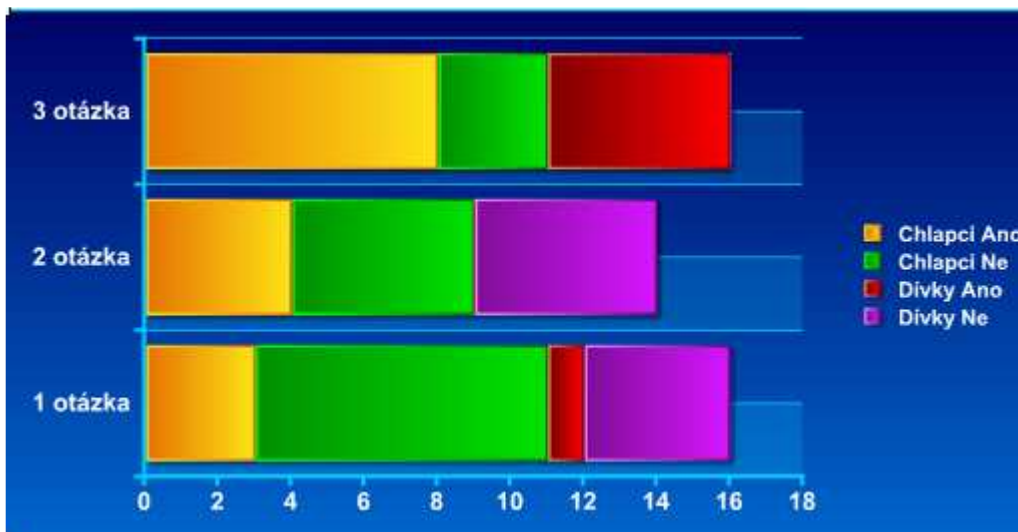
Jednalo se o tyto otázky:

- I. Setkal/a jsi se někdy se sektou? ano/ne
- II. Setkal/a se již někdo ze tvých spolužáků/žaček se sektou? ano/ne
- III. Jsou sekty nebezpečné? ano/ne

Výsledky dotazníkového šetření jsou následovné:

Otázka č.	♂		♀	
	Ano	Ne	Ano	Ne
I.	3	8	1	4
II.	4	5	0	5
III.	8	3	5	0

Obrázek 6, Grafické vyjádření odpovědí v dotazníku pomocí programu Swiff Charts 3.1

Ne na všechny otázky žáci odpověděli. Nesnažili jsme se z časových důvodů žáky nijak nutit k odpovědím, s tím, že je možné, že opravdu nevěděli, případně bylo málo času pro pomalé žáky.

Z tohoto malého předvýzkumu těžko dělat velikou vědu, na straně druhé si nepředstavím, kde bych ještě mohl reálně získat další možnosti vést podobnou hodinu.

3.2 Deskriptivní statistika

Deskriptivní statistika se zabývá uspořádáním souborů, jejich popisem a účelnou sumarizací.

Descriptive Statistics: C1; C2; C3; C4

Variable	N	N*	Mean	SE Mean	StDev	Minimum	Q1	Median	Q3	Maximum
C1	3	0	5,00	1,53	2,65	3,00	3,00	4,00	8,00	8,00
C2	3	0	5,33	1,45	2,52	3,00	3,00	5,00	8,00	8,00
C3	3	0	2,00	1,53	2,65	0,00	0,00	1,00	5,00	5,00
C4	3	0	3,00	1,53	2,65	0,00	0,00	4,00	5,00	5,00

	C1	C2	C3	C4	C5	C6	C7	C8
1	3	8	1	4				
2	4	5	0	5				
3	8	3	5	0				

Z důvodu velmi malého počtu dat nemá význam se tímto problémem zabývat podrobněji.

Vzhledem k velmi malému počtu probandů je nutné použít k výpočtům tzv. Fisherův test a nikoliv Chí kvadrát.

Nejprve formulujeme nulovou a alternativní hypotézu pro všechny otázky:

H_0 : Mezi odpovědí dívek a chlapců není podstatný rozdíl.

H_A : Mezi odpovědí dívek a chlapců je podstatný rozdíl.

Pokud bude vypočítaná pravděpodobnost menší než zvolená hladina významnosti 0,05%, odmítneme nulovou hypotézu a zvolíme hypotézu alternativní.

Složité výpočty Fisherova testu se provádí pomocí faktoriálů.

$$P = \frac{\binom{A+C}{A} \binom{B+D}{B}}{\binom{N}{A+B}} = \frac{(A+B)!(C+D)!(A+C)!(B+D)!}{A!B!C!D!N!}$$

Výpočty by šly provádět i na některých vědeckých kalkulačkách.

Výsledek u první otázky je:

	Gp 1	Gp 2	
Class 1:	3	1	4
Class 2:	8	4	12
	11	5	16
p -values:			
	<input type="button" value="Calculate"/>	this tail:	<input type="text" value="0.6346153"/>
	<input type="button" value="Reset"/>	other tail:	<input type="text" value="0.8186813"/>
		both tails:	<input type="text" value="1"/>
Status:	<input type="text" value="Status okay"/>		

Vypočítaná pravděpodobnost p -values je zde vyšší než hladina významnosti 0,05% a tak připouštíme platnost nulové hypotézy, že není rozdíl mezi odpověďmi dívek a chlapců.

Výsledek u druhé otázky je:

	Gp 1	Gp 2	
Class 1:	4	0	4
Class 2:	5	5	10
	9	5	14
p -values:			
	<input type="button" value="Calculate"/>	this tail:	<input type="text" value="0.1258741"/>
	<input type="button" value="Reset"/>	other tail:	<input type="text" value="1"/>
		both tails:	<input type="text" value="0.2207792"/>
Status:	<input type="text" value="Status okay"/>		

Vypočítaná pravděpodobnost p -values je zde vyšší než hladina významnosti 0,05% a tak připouštíme platnost nulové hypotézy, že není rozdíl mezi odpověďmi dívek a chlapců.

Výsledek u třetí otázky je:

	Gp 1	Gp 2	
Class 1:	8	5	13
Class 2:	3	0	3
	11	5	16
p -values:			
	<input type="button" value="Calculate"/>	this tail:	<input type="text" value="0.2946428"/>
	<input type="button" value="Reset"/>	other tail:	<input type="text" value="1"/>
		both tails:	<input type="text" value="0.5089285"/>
Status:	<input type="text" value="Status okay"/>		

Vypočítaná pravděpodobnost *p-values* je zde vyšší než hladina významnosti 0,05% a tak připouštíme platnost nulové hypotézy, že není rozdíl mezi odpovědí dívek a chlapců.

Zdroj pro výpočty – dále viz.³

3.3 Otázky otevřené, výpovědi žáků

V otevřené otázce se může dotazovaná osoba vyjádřit svými slovy podle vlastního uvážení. Nedostává na výběr z předpřipravených variant odpovědí.

Do takovýchto otázek s otevřeným koncem řadíme otázky

- Volné,
- Asociační - doplnění bezprostřední asociace na uvedený pojem,
- Dokončení předložené věty,
- Dokončení povídky,
- Dokončení obrázku - k obrázku dvou osob se doplňuje reakce druhé osoby,
- Dokončení tematického námětu dle obrázku.

Výhody otevřených otázek

- Umožňují získat odpověď, která tvůrce dotazníku nemusela napadnout,
- Věrněji zachycují pohled respondenta na otázku, jelikož není omezen variantami odpovědi,
- Podněcují respondenta k hlubšímu zamyšlení nad tématem,
- Jsou užitečné, nelze-li efektivně definovat nebo vypsát všechny možné odpovědi,
- Hodí se jako úvodní otázky, které napomáhají získat kontakt s respondentem.

³ <http://people.ku.edu/~preacher/fisher/fisher.htm>

Nevýhody otevřených otázek

- Volnost odpovědí znesnadňuje následné zpracování,
- Může být obtížné odpověď interpretovat,
- Kvalita odpovědi je ovlivněna verbálními schopnostmi a znalostmi respondenta

Dále viz: <http://www.dotaznik-online.cz/otevrene-otazky.htm>

Otázka č. IV. Jak poznáš sektu?

- To nevím
- Nevím
- Nevím
- Nevím
- Nevím
- Nevím
- Nevím
- Nevím
- Nepoznám
- Nepoznám
- Různě
- Nemám touhu
- Chová se jinak
- Styl oblečení, zvláštní pohled na svět
- Je to hnutí ve kterém jsou lidé, kteří vyznávají určitou sektu
- Skupina lidí, kteří uznávají stejného boha
- Skupina lidí, kteří budou uznávat stejného Boha

Komentář:

Devět žáků ze šestnácti sektu nepozná. Není samozřejmě vůbec jisté, že žáci, kteří si myslí, že sektu poznají to opravdu rozliší. Jedna hodina přednášky je zde bohužel zoufale málo.

Otázka č. V. Co tě na přednášce zaujalo?

- Voodoo
- Voodoo
- Hodně věcí. Bylo to zajímavé. Hlavně satanismus
- Prakticky nic, sice to bylo připravené, ale téma udělala své.
- Satanismus, sekty
- Sekty, Keltové, Satanismus
- Vše
- Zaujala mě přednáška i prezentace
- Obrázky, texty, bylo to připravené
- Zaujalo mě, že je v sektách tolik lidí
- Skoro vše, hlavně voodoo
- Všechno
- Voodoo (asi)
- Prezentace byla docela dobře podaná, nebylo to nudné a mělo to nápad

Komentář

Jak je vidět, tak spokojenost s přednáškou byla veliká a nejvíce zaujalo Voodoo, což je velmi pravděpodobně vlivem hororových filmů.

Otázka č.VI. Chceš nám ještě něco vzkázat?

- Ahoj
- Není potřeba
- Vy jste v nějaké sektě
- Příště bychom se do toho mohli také zapojit
- ...zdálo se mi, že prezentace nebyla zajímavá, moc textu, málo zajímavostí, zvláštní grafika, téměř žádná animace, poněkud zvláštní byl ten smích, myslím že to nebylo příliš vhodné...

Komentář

Domnívám se, že žáci do hodiny zapojeni byli, i když se jim samým to až tak nezdálo. Průběžně byla diskuse, které někteří žáci bohatě využili, dostali k nahlédnutí knihy a časopisy s tematikou sekt, proběhla prezentace v Power Pointu, žáci vyplnili dotazník.

V úvodu přednášky jsem zdůrazňoval, že já do žádné sekty nepatřím a nedělám zde žádný nábor, asi to někteří přeslechli.

Skutečností také je to, že pokud by měl učitel své hodiny připravovat podobným způsobem jako byla připravená tato hodina, musel by se dožít alespoň tisíce let, aby na to měl alespoň trochu času.

Vysvětlil jsem také žákům, že musí zásadně rozlišovat jestli například na internetu hledají zábavu, tedy různé počítačové animace a nebo jestli hledají poučení, která bývají bez těchto nesmyslných příkras a jdou přímo k problému.

Je na škodu, že jediná „nespokojená dívka“ se vůbec neprojevila v diskuzi, takže na její připomínky již nešlo nijak reagovat. Těžko říci, jestli se styděla nebo dokonce bála, roli by mohly mít i nějaké komplexy, či něco jiného? Tento problém dnes nemůžeme spolehlivě rozklíčovat. Pokud jde o její připomínku k mému smíchu, k tomu těžko něco dodat.

Anonymní vyplňování dotazníků může přinést někdy velmi zkreslené i nepravdivé výpovědi. Osobně se domnívám, že k tomuto jevu ve třídě 8. A na ZŠ Olomouc – Holice nedošlo.

ZÁVĚR

Celá společnost i náboženský život v České republice prochází celou řadou dynamických proměn, které probíhají i uvnitř tradičních církví a duchovních hnutí. To má vliv i na členskou základnu, její příliv, či odliv a činnost.

Sekty a jejich vliv na nezletilou mládež není dnes v České republice vzhledem k platné legislativě velký, nicméně další vývoj může zaznamenat i velké změny a to díky internetu a sociálním sítím. Lidi velmi zajímá tajemno, mystéria, rituály, často mají problémy sami se sebou a to se může stát velmi dobrým podhoubím pro působení sekt i na mladší generace.

V závěru mohu konstatovat, že cíl práce, tedy transfer informací z oblasti sekt na základní školu Olomouc-Holice byl naplněn, včetně zpracování informací formou dotazníku a matematicko-statistických výpočtů. Celý tento projekt byl poměrně náročný, zvláště v jeho promýšlení a přípravě, vlastní realizace ve třídě již byla relativně jednoduchá. To by samozřejmě nebylo možné bez předchozího, dlouhodobého studia literatury a dalších zdrojů.

Hodnotím, že reakce žáků byla na téma sekty příznivá, což se projevilo jak v diskusi, tak i při vyplňování dotazníku a v zájmu o předložené knihy a časopisy. Je vidět, že jsou žáci ve škole vedeni k diskuzím, což je jenom dobře.

Je jistě zcela nezpochybnitelné, že se žádná civilizovaná, demokratická země na světě neobejde bez kvalitního právního systému, který slouží jako garant základních lidských práv ve společnosti. Jedním z těchto práv je samozřejmě i právo na svobodu vyznání. V České republice je toto právo stanoveno především v Listině základních práv a svobod, která je součástí Ústavy ČR. Stejně tak, jako je důležité, aby společnost zbytečně neomezovala náboženské svobody, je na druhou stranu nezbytné, aby i různé náboženské skupiny důsledně dodržovaly lidská práva jedinců ve společnosti.

Přestože se tak často ze stran jednotlivých náboženských skupin či sekt neděje, není dobrým krokem tyto společnosti příliš perzekvovat, či snad zakázat.

V tu chvíli se tyto organizace oddělí od společnosti zcela a sledovat jejich konání je daleko složitější, než v situaci, kdy jsou se společností přece jen jakýmsi způsobem spojeny.

Horší na celé situaci je fakt, že sekty se svým obsahovým zaměřením často „specializují“ na budoucnost společnosti, na mladistvé, perspektivní lidi. Tito se vstupem do sekty snaží společnosti ukázat, že ji nepotřebují, snaží se vyjádřit vzdor a nedomyšlejší následky svého jednání. Sekta jim v tom pomáhá tím, že jim nabízí odpovědi (jakkoliv ploché) na jejich otázky a nabízí jim na první pohled jednodušší cestu do „světa dospělých“.

V této diplomové práci jsem pomocí předvýzkumu otestoval možnosti, jak učit na základní škole u žáků ve věku 14 – 15 roků problematiku sekt.

Ze statistických výpočtů vyplývá, že není rozdílů mezi výpověďmi dívek a chlapců. Je jasné, že jedna hodina výuky v předmětu Občanská výchova by na tuto problematiku nestačila. Jak se s tímto problémem vyrovnat? Jednak rozšířit počet hodin zaměřených na tuto problematiku, zajistit i mezioborový přístup ostatních vyučujících a to do předmětů jako je Dějepis, Zeměpis, ale i například Matematika, kde by šlo například počítat, jak může sekta významně zasáhnout do rodinného rozpočtu. Bezsporně sekta zasáhne významně i time-management, kdy se rodiče věnují této činnosti na úkor své rodiny a zajišťování věcí kolem údržby, úklidu rodinného krbu a zejména činností kolem výchovy nastupující generace. Jak zasáhne sekta do rodinných vztahů, tak to již vypočítat nejde.

V dnešní době se v naší společnosti ozývají i hlasy, že by se ve školách neměla učit Sexuální výchova, ale místo toho morálka, etika, charita apod. Čas ukáže, zda bude toto úsilí realizováno a s jakým úspěchem, to i vzhledem k tomu že důvěra k sexuálnímu učení katolické církve je značně narušená.

Práce na této diplomě mně bezsporně pozitivně ovlivnila na cestě do mého dalšího profesního působení, zejména v oblasti psychologie a pedagogiky.

RESUMÉ

Ve své diplomové práci řeším problematiku výuky náboženství a zejména sekt v hodinách Občanské výchovy. Toto téma je velmi obsažné, komplikované, kdy je nutné látku značně redukovat a přizpůsobit chápání žáků ve věku 14 – 15 roků.

K tomuto tématu jsem připravil plán výuky, dále prezentace v programu Power Point, dále knihy a časopisy, které jsem přinesl žákům k nahlédnutí do hodiny a dotazník, který žáci vyplnili přímo v hodině.

Dotazník byl vyhodnocen statistickými metodami – deskriptivní statistika a dále Fisherův test pro malé soubory dat. Na výpočty byl použitý statistický program Minitab Microsoft verze 16.1.1.

Vzhledem k platné legislativě není pro žáky na základní škole nebezpečí zhoubného vlivu sekt velké, pokud ovšem nejsou do tohoto systému zapojeni jejich rodiče nebo zákonní zástupci.

Klíčová slova: náboženství, sekty, dotazník, motivace, vůdce

SUMMARY

In my diploma work solve problems of education religion and especially sects in hours of civil upbringing. This subject is very comprehensive, intricate, when is necessary material considerably reduce and suit to comprehension pupils ages 14 – 15 year s.

Hereto subject be ready learning schedule, further presentation in programm Power Point, further books and magazines that the am brought pupils on view within the hour and questionnaire that the pupils filled right in hour.

Questionnaire was teamed with statistical methods – descriptive statistics and further Fisher test for small database. On calculations being used statistical programm Minitab Microsoft version 16.1.1.

Regarding valid legislature isn't for pupils on primary school danger pernicious influence sparkling wine big, if indeed aren't hereinto system wiring their parents or legitimate representative.

Key words: religion, sect, questionnaire, motivation, leader

POUŽITÉ ZDROJE

1. AMES PUBLISHING. *Encyclopedia of Mythology*. London: Hermes House, 2006 Hermes House. 259 s.
2. BOËLLE, C. – CHEMLA, C.-RASTZETTER, N. *Náboženství*. Praha: Albatros. 2006. 158 s. ISBN 80-00-01679-6
3. FOJTÍČEK, M. *Plzeňská náboženská scéna*. Plzeň, 1998; Dostupný z WWW: <http://www.volny.cz/ledce/pnsweb.html>.
4. FRANC, J. *Religionistika*, Sylabus CMF Olomouc 2010, 27s.
5. FRANKL, V.E. *Psychoterapie a náboženství*. Brno: Cesta, 2006. 87 s. ISBN 80 – 7295-088-6
6. HARTL, P.-HARTLOVÁ, H. *Psychologický slovník*. Praha: Portál 2000. 774 s. ISBN 80-7178-303-X
7. HASSAN, S. *Jak čelit psychické manipulaci zhoubných kultů*. Brno: Nakladatelství Tomáše Janečka, 1994. ISBN 80858800302.
8. HAYESOVÁ, N. *Základy sociální psychologie*. Praha: Portál, 1998. 165 s. ISBN 8071781983.
9. HOLOUŠOVÁ, D. – KROBOTOVÁ, M. *Diplomové a závěrečné práce*. Olomouc: 2005. 117 s. ISBN 80 – 244-1237-3
10. CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu*. Praha: Grada. 2007. 272 s. ISBN 978-80-247-1369-4
11. JANDOUREK, J. *Sociologický slovník*. Praha: Portál, 2001. 285 s. ISBN 8071785350.
12. JANOŠKOVÁ D. a kol. *Občanská výchova 9, Rodinná výchova 9 pro ZŠ a VG UČ*. Fraus Plzeň: 2010. 299s. ISBN 80-7238-528-3
13. JONES, L. a kol. *Encyclopedia Religion*. USA: Thompson 2005. 10 017 s. ISBN 0-02-865997-X
14. KAVANOVÁ, P. *Nebezpečí kultů, sekt a alternativních náboženství*. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta pedagogická, Katedra sociální pedagogiky, 2006. 72s.
15. KELLER, J – NOVOTNÝ, P. *Úvod do filozofie, sociologie a psychologie*. Liberec: Dialog, 2008, 219 s. ISBN 978-80-86761-81-7

16. KLIMEŠ, L. *Slovník cizích slov*. Praha: SPN, 1998. 862 s. ISBN 80-04-26710-6
17. KOLEKTIV. *Ottův slovník naučn.* Praha: Otto, 1888 – 1918.
18. KOLEKTIV. *Kapesní slovník ateisty*. Praha: Svoboda, 1982. 337 s.
19. KONEČNÝ, A. *Metodické CD pro instruktory sebeobrany*. BUDO, Olomouc 2011
20. LANGLEY, M.-BUTTERWORTH, J.-ALLAN, J. *Víry a vyznání*. Bratislava: Slováry, 1993, ISBN 80-7145-011-1
21. LAROUSSE. *Náboženství světa*. Praha: Svojtka-Vašut, 1997, 96 s. ISBN 80-7180-191-7
22. LEEMING, G. *Encyclopedia of Psychology and Religion*. USA: Springer 2010. 1023 s. ISBN 978-0-387-7180-9
23. LAVEY, A.S. *Satanská bible*. Praha: Reflex, 1991. 206 s. ISBN 80-900857-2-5
24. LENIN, V.I. *O náboženství*. Praha: SNPL, 1954, 35s.
25. LEŠEHRAD, E. *Tajné společnosti v Čechách*. Praha: Sfinx. 192274 s.
26. MELTON, G. *Encyclopedia of Occultism and Parapsychology*. USA: 2001. 1939 s. ISBN 0-8103-8570-8
27. OSTROVSKÁ, E. *Primární prevence sociálně patologického jevu v kontextu nových náboženských hnutí zaměřená na vysokoškolské studenty (Bakalářská práce)*. Brno: MU, PdF. 2006. 77 s.
28. PARTRIDGE, Ch. a kol. *Encyklopedie nových náboženství*. Praha: Knižní klub, 2006. 446 s. ISBN 80-242-1605-1
29. POKORNÝ, V. a kol. *Nebezpečí sekt*. Brno: Ústav psychologického poradenství a diagnostiky, 2002. 239 s. ISBN 8086568075.
30. PRŮCHA, J. a kol. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 1995. 292 s. ISBN 80-7178-029-4
31. ŘÍČAN, P. *Psychologie náboženství a spirituality*. Praha: Portál, 2007. 323 s. ISBN 978-80-7367-3212-3
32. SALAMONE, A.F. *Encyclopedia Religious Rites rituals and Festival*. New York: 2004. 504 s. ISBN 0-415-94180-6

33. ŠIMANDL, J. a kol. *Jak zacházet s náboženskými výrazy*. Praha: Academia 2004, 116 s. ISBN 80-200-1193-5
34. ŠTAMPACH, O.I. *Sekty a nová náboženská hnutí: Naděje a rizika*. Praha: Oliva, 1994. 15 s. ISBN 8090163467.
35. ŠTAMPACH, O.I. *Náboženství v dialogu*. Praha: 1998. 205 s. ISBN 80-7178-168-1
36. VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál, 1999. 448 s. ISBN 8071782149.
37. VAŠUTOVÁ, M. a kol. *Základy biodromální psychologie*. Ostrava: Ostravská Univerzita 2010. 374 s. ISBN 978-80-7368-934-6
38. VRZAL, M. *Religiozita Religionistů*, MU Brno: 2008, (Bakalářská práce) 79s.
39. VOJTÍŠEK, Z. *Encyklopedie náboženských směrů*. Praha: Portál, 2004. 440 s. ISBN 80-7178-798-1
40. WATERS, R. *Fobie odhalené a vysvětlené*. Praha: Metafora, 2009. 128s. ISBN 978-80-7359-196-0

41. Zákon 308 O církvích a náboženských společnostech, Sb1991
42. Zákon 3 O svobodě náboženského vyznání...Sb2002

Časopis:

Strážná věž, únor 2011, vydavatel USA Brooklyn

Funkčnost uvedených internetových zdrojů prověřena dne 18.9.2011

1. <http://spcp.prf.cuni.cz/aj/3-02enb.htm>
2. www.wallswithballs.com
3. <http://www.getsemany.cz/node/2506>
4. http://cs.wikipedia.org/wiki/Psychologie_n%C3%A1bo%C5%BEenstv%C3%AD
5. http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Altamira_bison.jpg
6. <http://cs.wikipedia.org/wiki/N%C3%A1bo%C5%BEenstv%C3%AD>

7. http://translate.googleusercontent.com/translate_c?hl=cs&langpair=en|cs&url=translate.google.cz&u=http://www.associatedcontent.com/article/391038/the_difference_between_religion_then.html&usg=ALkJrhjS2JexC0X9OBhZI7ObJI_cyW0HAW
8. http://cs.wikipedia.org/wiki/Vym%C3%BDv%C3%A1n%C3%AD_mozku
9. http://www.sekty.cz/texty/netradicni_nabozenstvi/
10. <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/extremis/2001/trendy.html>
11. <http://www.uloz.to/7216828/nabozenske-sekty-ppt>
12. <http://cs.wikipedia.org/wiki/V%C3%BAd%C3%BA>
13. <http://www.hooponopono.cz/hledani-smyslu-zivota/>
14. <http://www.dotaznik-online.cz/otevrene-otazky.htm>

Seznam obrázků

Obrázek 1, Altamira, obrázek bisona.....	16
Obrázek 2, Encyklopedie Vojtíšek	35
Obrázek 3, Autor DP před vchodem na ZŠ Olomouc Holice s kabelou plnou materiálů	50
Obrázek 4, Zahájení hodiny a mé představení.....	54
Obrázek 5, Rozdávání dotazníků celé třídě 8 A	54
Obrázek 6, Grafické vyjádření odpovědí v dotazníků pomocí programu Swiff Charts 3.1	58

Jmenný rejstřík

Asahara, 34
Boelle, 18
Čábalová, 46
Dvorský, 34
Fisher, 54
Freud, 11
Hare Kršna, 28
Hartl-Hartlová, 16
Hayesová, 30
Hefková, 48
Hegel, 11
Hubbard, 25
Chemla, 18
Chinmoy, 34
Chráska, 45
Chytil, 45
Jandourek, 21
Jung, 12
Keller, 37
Kohák, 37
Larouse, 15
Leeming, 12
Lenin, 10
Lévi, 29
Mahariši, 40
Marková, 46
Marx, 11
Novotný, 37
Ondráčková, 46
Ostrovská, 17
Otto, 13
Parsifal, 34
Partridge, 6
Pokorný, 31
Rastzetter, 18
Russell, 26
Říčan, 10, 37
Sai Baba, 34
Smith, 27
Steinberg, 48
Sterndorff, 18
Sun Myung Moon, 27
Szándor La Vey, 25
Štampach, 14, 21
Švec, 40
Vojtíšek, 31
Vrzal, 18
Waters, 41
Weber, 37

PŘÍLOHY